

Néző • Pont

IRODALOM – KULTÚRA – MŰVÉSZETEK

XII. évfolyam – 2017. április–május

Arany 200

Képzőművészet

HARANGOZÓ MIKLÓS EMLÉKKIÁLLÍTÁSA VAJÁN;
UZONYI FERENC A PÁRIZSI SZALONBAN; BARÁTH PÁL ÉS TANÍTVÁNYAI

Vendégység

FODOR MENTA, GULYÁS MIKLÓS CSABA, LÖVEI SÁNDOR, MADÁR JÁNOS,
NAGY GÁBOR MIKLÓS, ÖTVÖS LÁSZLÓ, PÁLFY JULIANNA, SZIGETI JENŐ,
SZIKORA ZSÓ, SZOKOLAI ZOLTÁN, VITÉZ KATA BORBÁLA, ZIMÁNYI ALAJOS

Fodor Ákos emlékezete

TÓTH GYÖRGY FOTOGRFÁIÁIVAL

Margó

Toronynapló

Képes kulturális és művészeti hírek

VITÉZ FERENC
irodalmi és művészeti
folyóirata

77. kötet

Néző • Pont

IRODALOM – KULTÚRA – MŰVÉSZETEK

VITÉZ FERENC

folyóirata

Debrecen, XII. évfolyam; 2017. április–május
(77. kötet; 58. megjelenés)

A KÜLÖN SZERZŐI NÉVVEL NEM JELÖLT KÖZLEMÉNYEKET ÍRJA,
VALAMINT SZERKESZTI ÉS KIADJA:

VITÉZ FERENC

✉ ferko824@gmail.com; vitez.ferenc@drhe.hu

📍 Vitéz Ferenc PhD – 4027 Debrecen – Füredi út 67/B. Fszt. 2.

☎ +36-20/965-2921

A Néző • Pont archívum fellapozható
Országos Széchényi Könyvtár
Elektronikus Periodika Adatbázisában (www.epa.oszk.hu)

ISSN 1788–8034

A Kulturális Örökségvédelmi Hivatalnál a 163/2314/2/2011. számon nyilvántartva.

A folyóirat árus forgalomba nem kerül, de megrendelhető.

NYOMTA: KAPITÁLIS KFT. – FELELŐS VEZETŐ: IFJ. KAPUSI JÓZSEF

A FOLYÓIRAT 77. KÖTETÉNEK LAPZÁRTÁJA 2017. MÁRCIUS 20-ÁN VOLT.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

a Néző • Pont 2017-es évfolyamának megrendeléséhez

A folyóirat 2017. évfolyama második kötetét (a XII. évf. 77. kötetét, az 58. megjelenést) tartja kezében. Az új évfolyamhoz változatlan feltételekkel, sorozatonként **5.000 Ft.** előfizetői áron juthat hozzá, mely magában foglalja a postaköltséget, valamint az előfizetői ajándékköteteket is.

Megjelenések:

76. kötet: február–március (megjelent); 77. kötet: április–május (megjelent);
78. kötet: június; 79. kötet: augusztus–szeptember; 80–81. kötet: november;
ajándékkötetek: *Busznovellák* (megjelent); *Toronyosztár* (összel).

Az előfizetési díj átutalható az alábbi számlaszámra:

dr. Vitéz Ferenc / OBERBANK AG.
18400010–03516724–61000016

elküldhető postán a dr. Vitéz Ferenc – 4027 Debrecen, Füredi út 67/B. fszt. 2.
címmre vagy befizethető személyesen.

Kérem, hogy tüntessék föl a számlázási címet is!

KÜLÖN KÖSZÖNETET MONDOK
MINDAZOKNAK, AKIK A 2017. ÉVI
ELŐFIZETÉSI DÍJAT, VALAMINT
TÁMOGATÁSUKAT ÁTUTALTÁK!

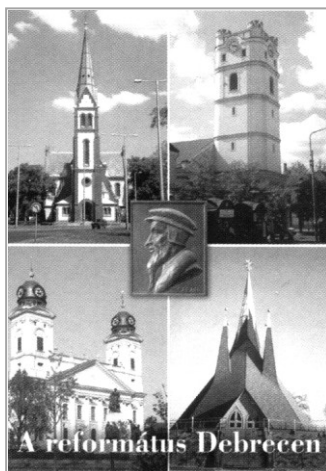
Bizalmukat, figyelmüket és szeretetüket
megköszöni: Vitéz Ferenc

„A REFORMÁTUS DEBRECEN”

A Dr. Nagy Attila orvos, közíró gyűjteményéből összeállított „*A református Debrecen*” című képeslap-kiállítás nyílt meg április 7-én a debreceni Széchenyi-kerti templom Kálmán-csehi Galériájában.

A május 19-ig megtekinthető tárlatot dr. Fekete Károly, a Tiszántúli Református Egyházkerület püspöke nyitotta meg.

(A kiállításról a következő folyóirat-kötetben számolunk be.)

Póka György

EX LIBRIS DR. NACSÁDY JÓZSEF
ARANY JÁNOS (1817–1882) PORTRÉJÁVAL
PÓKA GYÖRGY 1976-OS LINÓMETSZETE
(OP. 432)

Arany János 200

RIGÓNYI ÁRNYÉK

(In honorem Arany János)

Arany nyomában gyalog megyek bizon',
a talpam elkopott csikorgó grádicson.

Azt hittem, fel kell jutni a toronyba,
hogy messze lássak,
s nem vettem hasznát hímes és goromba
izgágaságnak.

Az étellel megjártam mára én is:
a könyvespolcomon sok árva tézis.

Hitettek tűzzel, félelemmel, lenge
holddal és a nappal,
pedig beélném sajgó reggelente
már egy kis vigasszal.

Arany zöldellő fészkebe vágynék –
lennék bár csak ott egy rigónyi árnyék.

Útra kelnék a gyűrűző széllel,
s lehullanék az *ősz-kék* levéllel...

A „SZEMÉRMES” ARANY JÁNOS

Vajon hol van Arany János életében az a pont, amely meghatározta irodalmi-nemzeti küldetését? Hol született a „szemérmes” Arany, kinek „csupa fulladt és titkos mélység a lelke”? Kapcsos könyve ugyan őrizte a készülő modern magyar líra nagyszerű töredékeit, ám ha rajta múltott volna, a kabátzsebben maradnak a versek.

Vajon honnan ered a kép, hogy Arany János az egészség és a kiegyensúlyozottság mintája, mikor szinte csak ő „ismerte a süket Beethoven, a vak Milton, a sánta Byron és a beteg Heine szenvedéseit is”? – kérdezte Kosztolányi, „egy óriás életből egy csöpp bensőséget” keresve, az utolsó Aranyfénykép előtt a költő szeméből várva a választ.

„Tétován és idegesen tekint ez a tompa ködösen-kereső szem, a rövidlátók bizonytalanságával”. Micsoda paradoxon! – Ez a „rövidlátó” szem képes volt a 19. századból a középkorig és a magyar őstörténetig visszatekinteni, majd a századvégi pesszimizmussal szemben előre fölcsillogtatni a nyelvbe menekített szépséget, egyúttal érzékeny Vörösmarty-utódként tapogatva le maga körül a romlást. „Íme az a költő, ki annyi rémet látott, mint egyetlen magyar sem” – írta Kosztolányi a centenáriumon, 1917-ben, a költőt magát is mintegy Aranyballadahősként láttatva.

Kedélybeteg, homályló-fájó költő? – Meglehet. De az öregkori szomorú köd gyönyörű nyelvben változott vissza mindig-zengő égboltozattá. A magyar nyelvvel művelt Arany-csoda miatt írta Kosztolányi: soha nem talált nagyobb művészt nála, pedig hat-hét nyelven olvasgatta a világ legnagyobbjait. „Nála a nyelv és érzés, eszköz és cél, szándék és kifejezés döbbenetesen egy. [...] Ő maga a magyar nyelv.” Igazat adott Péterfy Jenőnek, aki szerint: „Mindenkinek, aki magyarnak született, s így akarva, nem akarva vállalja szenvedésünket, kárpótlást kap azáltal, hogy Arany Jánost eredetiben olvashatja.” Hiszen aki szereti őt, az „vele együtt szereti a magyar nyelvet is”. Fokozza az élményt, hogy nála „a zene emelte az értelmet, az értelem a zenét”; s ami aktualitását máig ébren tartja: az a belőle fölzengő hiány. Ez tette Aranyt modern költővé a 20. század elején – és ez a hiány teszi modernné a 21. században is.

Míg a kortársak az elbeszélőt bámulták benne, a következő generációhoz az *Ószikék* költője állt közel, az öngúnyoló és önostorozó költő, az elfojtott sikolyok megszólaltatója. Úgy lett meztelen az egzisztenciális hiányban (mert

a Bach-korszak nihilizmusában sem adta föl hitét a magyar betűben és az irodalom fölmagasztosító erejében), hogy mindvégig óvatos és szemérmes maradt. Egyetlen szerelmes verset sem írt – főműve, a *Toldi szerelme* sem a szerelemről szól, inkább a teljességszükséglet és létfájdalom találkozásának bravúros megfogalmazása –, mégis valami finom-fülledt, a nyelv áhítatából fölfakadó szent erotika tüzei a kifejezést.

Krúdy szerint Arany költészete „szenvédésektől mentes” – de ez csak Krúdy nézőpontjából igaz: nem voltak pajkos női kalandjai, szilaj és könynyelmű cselekedetei – „Tiszta volt, mint az ünneplő kabát; mogorva volt, mint a vén sas; többnyire hideg vizet ivott, mielőtt azokat a szépséges betűket leírta”. Kosztolányi finoman sejtette, hogy „vannak olyan szenvedéseink, melyeknek végtelenségéhez gyatra mérték a szó”. A lélek kénytelen vargabetűket tenni, s gyakran folyamodik a humorhoz, amint ezt Arany is tette, a humort „halandó létünk cukrozott epéjének” nevezve. A zsoltárokon nevelkedett Aranytól nem várhatunk fájdalmában sem káromló szót – inkább magát sebezte az iróniával –, soha nem hadakozott, inkább elfogadott: nem pörölt, hanem félreállt, letörölte a sarat (az *Epilógus* tanúsága szerint).

Elfogadó volt – az ember csak így lehet képes befogadni a mindenséget. Mikor leánya, Arany Juliska halála után nem fogott a tolla, a négy emlékező sor alá csak ennyit írt 1866-ban: „*Nagyon fáj! nem megy.*” – Ez volt vajon a fordulópont a költő életében, a második nagy hallgatás kezdete?

Vagy keressük onnan egyedülálló személyisége titkait, hogy kései gyerekként született 1817. március 2-án Nagyszalontán öreg szüléktől (s a tíz közül csak ő, a legkisebb, s a legidősebb nővér maradt életben), egyszerre volt érzékeny, sérülékeny, ötévesen már a betűvetésen is túl volt, homokba rajzolva betűket, mohó vággyal emésztve föl minden könyvet és mesét, ami kezébe került?

Keressük ott a forrást, mikor segédtanítói fizetéséből félrerakva mehetett 1833 őszén a debreceni kollégiumba (és a debreceni súly csak négy évtized múltán lett könnyű a *Bolond Istókban*)? Az önvádat adta-e a vándorszínészi kaland, mert az apja közben megvakult, az anyja meghalt? Ez táplálta halálig tartó puritánságát, szinte kínos takarékoságát?

Az *elveszett alkotmánnyal* (1845) vagy egy év múlva a *Toldival* kezdődik-e az útja az irodalomban? Sokáig Petőfi Aranyt (és a *Toldit*) üdvözlő leveléből (irodalmi barátságukból) vezették le a költővé érés folyamatát, noha nem is a virágkort indító *Toldi*, hanem *Az elveszett alkotmány* mutat rá Arany művészi

egzisztenciájára, motivációira s egyedüllétére, különállóságára, vidékmegtartó ösztönzésének és elvágyódásának paradoxonjára. *Az elveszett alkotmány* – mely segített abban is, hogy a satíra felől élje át a magyar valóságot – még Szalonta és a megye, a *Toldi* már Pest és az ország. Előbbi még a lemondás, a nép ajkán fogant hős történetének költői elbeszélése már a hit. A lemondás és hinni akarás kettőssége határozta meg az életművet – ezért tartozik össze az első két nagy mű.

A stílusban keressük megértésének kulcsát: hogy romantikus vágyakozásaitól soha nem szabadulva, a romantika delén már túljutott a romantika túlzásain? Föl-fölforró komikum (melyet *Az elveszett alkotmány*ban érlelt nemessé) nemcsak kritikai (és önkritikus) szemléletét pallérozta s a paródiára való hajlamot edzette, hanem realizmusigényét is erősítette. A komikum nála a valóság és látszat ellentétéből fakadt – ezt dolgozta ki a *Vojtina ars poeticájában* –, folyamatos kételye ellen szegezve az igazságba vetett hitét. Ez mindegyiknél a művészi igazság volt, melynek alapja az őszinteség. A *Toldi* valóban megszilárdította a kételyek közt vergődő költőt; népszerűsége egy csapásra megváltoztatta irodalmi státuszát, de nem változtatta meg világvilágképét. Mikor azt kérdezte Kosztolányi, a *Ráchel* két sorát idézve, hogy a líra, epika vagy a dráma-e inkább sajátja, akaratlan is méltatta Arany János balladái („elvetélt hamleti”) erejét: „Mindhárom együtt, valami egész életre szóló, érzéketlen benyomás, talán kép és szobor is”, egyszerre fejezve ki „a szemlélet lelkiségét és vaskosságát”.

Arany nem járt szabályos utat műfaj- és hangnemkeresésében: legelőbb az érett társadalomkritikára lelt a súlyos satírjában, aztán tanulta az elbeszélő költői „szélességet”, majd a ballada drámai erkölcsét, és végül az aforisztikus létösszegző dal súlyát lebegtetve magába zárt komor melódiaként, *A lepke* (1877) rajzolatú *Őszikével* párhuzamosan festette legkomorabb balladáit (*Hídatavás, Vörös Rébék*, 1877), s készülődött a „tündérszigeti” *Toldi szerelmére*. Világkép, erkölcs vagy pusztaság hangulat?

Sík Sándor kategorizálása szerint míg a líra élethangulatot, addig az epika világvilágkép, a dráma pedig morált közvetít. A lírai ábrázolás középpontjában az egyén és a lelkiállapot, az epikában a világ és élet, a drámában az ember és a sors áll. A szerkezeti felépítést tekintve: a líra az akkordot és a variációt alkalmazza, az epika a „szélességet”, a dráma a sűrítést. Ebben az esztétikai értelemben is szinte példa nélkülinek tekinthető az Arany-életmű, hiszen

ötvözi a három műnemet, a dalban elbeszélte tragédiában (mintegy a ballada ismérveit alkalmazva) önnön sorsát és erkölcsét azonosítva.

Riedl Frigyes szerint a nagyon érzékeny emberek kevésbé alkalmasak látványos (pl. közéleti) cselekvésre. Az irodalmi és tudományos közéletben Arany fontos szerepeket vállalt: 1860-ban Pestre költözött, a Kisfaludy Társaság igazgatója lett, 1865-ben a Magyar Tudományos Akadémia titkára, 1870-ben főtítkára; azonban inkább költészetével fejezte ki a politikai állásfoglalását vagy annak hiányát. A legújabb filológiai kutatások azt sem igazolják, hogy a *Walesi bárdokat* 1857-ben írta volna Ferenc József látogatására (valószínű a néhány évvel későbbi dátum), de az allegorikus olvasatok ellen sem tiltakozott. „Nem a császárlátogatás egyszeri és egyedi alkalmához kötötte hozzá – írja Haász-Fehér Katalin –, hanem a hatalom és költészet, emlékezet és írott történelem mindenkori allegóriájává emelte”. Az alkalom nem volt olyan erős, mint a belső kényszer (nem dolgozik, csak ha valami hajtja); ám elgondolkodtató, hogy az „örök kétellyel” szembeszegülő „kényszerek súlya alatt” találkozott össze Toldi őseréje a méltó céllal – de Arany erkölcsiségében is összefonódtak a kényszerek az életcélokkal.

A *Toldi estéje* (1847–48) hősét szemlélő kétféle attitűd disszonanciája miatt megjelenik a humor – ám a derűből tragikum, a bizakodásból elégia lesz: nincs felemelkedés, nincs újjászületés. Csak a Bach-korszakban kapott aktuális jelentést az üzenet, az elégedetlenség s a hiány fojtásában. A *Bolond Istókkal* (1850) és *A nagyidai cigányokkal* (1851) indult nagykorúsi évek felhői alatt nem születhettek nagy költemények: az Arany-lírárt továbbra is a csüggedés és hinni akarás kettőssége irányítja. Szinte törvényszerű, hogy a léthomályból fölsejlt drámát helyezze középpontba, a balladai dalban a lírai én előtörő személyességét, az elbeszélésben a történetmondás menedékét keresse. Noha világnézetileg ingatag lépés a személyes végzetet a nemzet sorsával azonosítani, történelmi balladái mégis saját korának hiteles allegóriái lettek. A Nagykorúson született jelentős népi, történelmi és drámai balladák (*Ágnes asszony*, *Szondi két apródja*, *V. László*) előkészítették az ellentétek feszültségétől terhes *Buda halálát* (1863) is.

Vajon a publicista (vagy az irodalomtörténész) Arany portréja segít a megértésben? Az *Életképekben* debütált két beszélyével, újságírói gyakorlat nélkül vállalta el 1848-ban a *Nép Barátja* szerkesztését Vas Gerebennel. Ezt utólag

bánta: nem értett egyet a kioktató, magyarázó stílussal, irodalmi igényessége sem engedte a gyakori felületességet. A szabadságharc bukása után több lapba írt (*Remény, Pesti Röpívek, Szépirodalmi Lapok, Falusi Esték*), azonban a valódi publicisztikai teljesítményt csak a *Szépirodalmi Figyelő* (1860–62) és a *Koszorú* (1863–65), a korszak legkiválóbb irodalmi folyóiratainak szerkesztése jelentette.

A *Szépirodalmi Figyelőt* „irodalmi központtá” kívánta tenni; pártolta a vitát, és ha az elvi irány úgy kívánta, a szerkesztő és a munkatársak (Gyulai, Erdélyi és Madách – akivel sajátos koprodukciónban született *Az ember tragédiája*) glosszában, vitacikkben hadakoztak. A kritikus Arany tanulmányai irányadók lettek a kortárs irodalom számára, és szakszerű tájékoztatást nyújtottak az olvasóknak. A *Koszorú* legfőbb értékét Arany Gyöngyösiről, Gvadányiról, Ráday Gedeonról, Orczy Lőrincről, Baróti Szabóróól értekező írói arcképei adták. Dióhéjban irodalomtörténetet is írt, foglalkozott a népiesség és a népdal irodalmi szerepével; s epikánk feladatának tartotta a nemzeti karakter világirodalmi szintű ábrázolását.

A szerkesztő és kritikus Arany „erkölsi kérdéssé emelte” a tanító feladatot. Pontos volt, a műre koncentrált, véleményét a tárgyhoz szakszerűen illő poétikai érvekkel támasztotta alá, komolyan vette a művek sokrétű analízisének feladatát, az elemzésre alapozott ítélet követelményét.

A nemzet költője „nyugdíjba ment”: 1876-ban lemondott akadémiai főtitkárságáról, s Gyulai Páltól kapott egy „bizalmas” (kapcsos) könyvet – a „tamburás öregúr” ide másolta korábbi, s írta az *Őszikék* (1877–80) remekait. Itt csúcsosodott ki fanyar humora és öniróniája, melyet a *Toldi szerelmében* a szemlélet kettőssége a *Bolond Istókban* (az 1873-as *Második énekkel* együtt) az emlékezés anekdotikus kedélyessége táplált. A megbékélt fájdalom mögött bujdosó mosoly lett volna ez? Miközben (és már a *Toldi szerelme* írásakor, 1874–79-ben) szembaja erőt vett rajta, az örökölt rossz tüdő mérte szűken a szabad szigeti levegőt (1882. október 22-én halt meg tüdőgyulladásban, melyet – különös sorsjátékként – egy héttel korábban kapott a Petőfi-szobor avatásán). Nem belenyugodni akart, inkább felismerte a megváltoztathatatlant, s e végső élethelyzetben szerette volna megismerni önmagát. Már nem a szenvedély s a hit volt a fontos, de a kimondás, az igazság.

Barta János írta az *Őszikékről*: „Két meghökkentő tény áll egymással szemben: a költői produkció váratlan, szökőárszerű kitörése 1877 nyarán, a

szinte naponként megszülető új versek, mégpedig nemcsak forgácsok és rögtönzések, hanem nagy, világirodalmi szintű remekes is.” Az ötvennégy darabos ciklusban évek sűrűsödnek össze, s ezt a „felbuzdulást, a gerjedelemnek ezt az áradását” a hallgatás, „a pangás, az alkotóerő gátoltsága előzi meg: lírai vonalon Arany az 1860–61-es közösségi ódák után csak apróságokat dob ki műhelyéből. A *Buda halála* sikere és a középső *Toldi* szenvedélyeinek, igazi motívumainak megtalálása után az epikus Arany is csak tapogatózik, a gátoltság itt is nyilvánvaló.” Viszont az *Őszikék* balladái közt tűnik föl a *Hídavatás* mellett a *Tengeri-hántás*. Ezek a (klasszikus görög létszemléletet a modern filozófiával is összekötő) művek valóban azt az Aranyt mutatják, akit Kosztolányi látott azon a bizonyos fényképen.

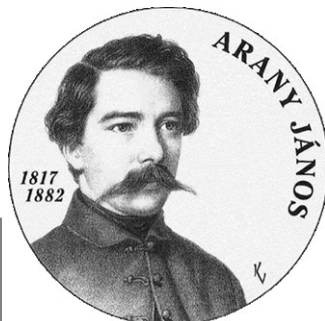
Szabad költői játék lett volna az *Őszikék*? Vagy a messzibe-látó szembeteg Arany végül rájött: e könnyűség bűvöletében fogant játék a létezés legkomolyabb élménye?

(Arany Jánost a „szemérmes” jelzővel minősítettük a címben, ez azonban nem tükrözi a teljes Arany-személyiséget. A *Bolond Istók*ban megnyilvánul a nem szemérmes Arany János is, sőt, a nyelv nagy művésze, a nyelvi és lelki rétegek mind teljesebb tükrözése-kiegészítése érdekében, olykor a vulgáris szavaktól sem ózdkodott. Hiszen az ember saját poklait nem mindig tudja szent áhítattal megjeleníteni...)

(A FENT ÚJRAKÖZÖLT, KIEGÉSZÍTETT, ARANY JÁNOS-PORTRÉM EREDETILEG 2016 ŐSZÉN, A FAGGYAS SÁNDOR ÁLTAL SZERKESZTETT PROTESTÁNS HŐSÖK – FÉLSZÁZ PORTRÉ AZ ELMŰLT FÉL ÉVEZRED MAGYAR TÖRTÉNELMÉBŐL CÍMŰ IRODALMI ENCIKLOPÉDIÁBAN JELENT MEG; A KÖZLÉSÉRT KÖSZÖNET JÁR A PRESS-PANNONONICA-MEDIA ÉS AZ AMFIPRESSZ KIADÓNAK.)

ARANY JÁNOS
EMLÉKÉRMÉK
2017

A VÁROSRÓL

(Guillevicnek – részletek)

(4.)

Kell léteznie valaminek,
ami innen túl van.
Kell valahol lennie
egy kertnek is,
virágzó cseresznyefákkal.

(5.)

Ha reggelente felhők mögé
rejtőzik a semmi,
soha nem fárad el a vacogva
hús-vér takaróért meggyfa-
levelekkel ölelkező lélek.

Ebben a városban, ahol élek,
néha nem élek.
Ha éhes leszek a fényre,
egyszer magamat kell majd
megenni.

(6.)

Egyszer én leszek majd
a meggyfa és a lekvár.
Egyszer majd észreveszem,
hogy a város soha nem vár –
mert nincsen kertje.

(8.)

Nem ismerem a világot,
mert nem tudom, hogy vannak-e
más városok is.

(13.)

Amikor szól a harang,
gyorsabban vernek a szívek.
A haláltól ugyanúgy félnek,
mint az örökléttől.

Még szerencse,
hogy nincsenek színek.
Nem választja el semmi a fehéret
a feketétől.

(17.)

Reggelente fáj a fejem,
mikor kinézek a szajha
utcákra, és elönt
a szégyen, mint a füst
a pirkadó reményt.

(18.)

Egyszer voltam:
cseresznyeág.

Ma már a füttyre sem emlékezem.

MARGÓ ÉS VENDÉGSÉG

PÁLFY JULIANNA novellája

AZ „AJÁNDÉK”

Minden reggel ugyanaz. A kávé íze, a konyha szaga, a lelkiismeret furdalás, mert megint nem volt képes a fürdőszobát rendesen kipucolni. Az arca, mely visszanezett a párás tükörből, a csodaváró érzés, hogy hátha ma fiatalabbnak láthatja viszont magát. A gőz elpárolgott, s maradt a feladat: valahogy javítani a helyzeten. Diszkréten, ravaszul sminkelt, értett hozzá, tudta mi az, amit még megengedhet magának, hisz jövőre ötven. Hivalkodó ruhái nem voltak, de szebbnél szebb drága, finom bőrcipője rengeteg. Kislány kora óta szenvedélyesen szerette, a legjobbakat szinte műalkotásként őrizgette, s ez köztudott volt az ismerősei körében is. Hármat felpróbált, végül a negyediket találta megfelelőnek.

Ma van a születésnapja. A munkahelyén ez nem marad titok, a titkárnő, ez a jó, öreg, mindenki mamája, barátnője, haverja, gondosan számon tartja az ilyesmit. Kis könyvkiadó, ahol dolgozik, csupa nő, kivéve a főnököt, meg egy tavaly diplomázott félszeg fiatalembert, a Zolikát, aki az életét tette fel a könyves szakmára.

Az utca is ugyanaz. A villamos teli, mint rendesen reggelente, de május van, az emberek mások, mindenki változik az évszakokkal együtt. Ünnepi hangulat kezd eluralkodni rajta, büszke rá, hogy az év legszebb hónapjában született. Gyűrűsujján kedvenc ékszere: egy briliáns gyűrű, szép nagy kő, körben hét apró) platina foglalatban. Ha ránéz, mindig elhomályosul a szeme. „Mátyás, Matyikám” – mondogatja magában a nevét egykori kedvesének, ahogy a virágzó fák alatt sétált, a bódító illat egy hajdani májusba repítette vissza, boldog volt akkor, szerelmes, szerelemből ment férjhez, fogant az egy szem lánya, szép gyerek lett, jó eszű, nagy bajok nélkül nőtt fel, csak a szokásos gyerekbetegségek. Az apja gyönyörű szürke szemét örökölte, ha ránéz a lányára most is, mintha Ő nézne vissza. Befordul a kiadónak is otthont adó hatalmas épület ódon kapuján, igyekszik elhessegetni a múltat. Szaporábban ver a szíve, amint belép. „Ha mégis elfelejtették? Magdika is elnézhet valamit. Haragszik magára, mert nem tud olyan lenni, mint a többiek. Ők jó előre beharangoz-

zák az ilyesmit. – Gyáva vagyok, egy nyuszi, miközben elvárom, hogy figyeljenek rám, törődjenek velem.”

– Csajok, gyorsan, ide mindenki! – üvölt Rita, a huszoneves, a legfiatalabb (igazi mai lány: tüskés haja egyik héten lila, másikon hupikék). Ma indiánnak van öltözve, csupa rojtos bőr rajta minden. Már ott állnak mind, főnök úr (kövérkés hatvanas), vékony bajusza mintha ceruzával lenne meghúzva, arcán az ilyen alkalmakkor használt kenetteljes mosoly, ugyanaz a pár megszokott szó, egyen-jókívánság, de a mondat végén talányos kijelentés:

„...az ajándék pedig, otthon várja délután, bár én sem tudom, hogy mi. Ezek a hölgyek valami különös dolgot találtak ki az Ön számára. Isten éltesse!” Puszi, puszi, zavartan szorongatja a virágot, nem érti, hogy miről is lehet szó. Pici pohár unicummal koccintanak, Magdi hozza a kávé, főnök már ott is hagyta a nőket, Zolika egyedül képviseli a férfi nemet, a szesz jó hatással van rá, felszabadultan vihorászik, el lehet lazulni, szexuális kihívásoknak nem kell megfelelni. Ő, meg Rita két különböző dimenzió, mintha a múlt század közepéről felejtették volna itt. Nem meri megkérdezni, hogy miféle ajándék várja otthon.

– Negyvennek se nézel ki – kedveskednek a „lányok”. – De tényleg – erősíti meg Zoli „gyerek” is. Csöngenek a telefonok, lassan oszlik a társaság.

– Megyünk cukrászdába, vagy hozassak valamit? – jut eszébe, hogy erről még szó se esett, pedig ez volt szokásban.

– Hozass délben, ha meg akarsz kínálni minket. Délután otthon kell lenned! – csibészes vigyorral kacsint rá Rita. Ebédre pizzát hozatott, süteményt és két üveg finom bort. Mint egy család, sőt külön, mindenki a legjobbat adja magából: kedélyesek, szeretni valóak. Főnök úr ilyenkor már nincs bent, mindenféle társadalmi felkérésnek tesz eleget, bizottságokban tag stb.

– Menjünk moziba! Mindenki a vendégem – ajánlja fel. – Ma nem, ma haza kell menned, hatra érkezik az ajándék, de remélem nem érted félre – mondja Edit is, a barátnő, a legrégebbi ismerős, már általánosba is ugyanoda jártak.

– Mit? Ne csigázzatok! Mi ez a nagy titkolózás?

– Majd meglátod, de én, ellene szavaztam - súgja Kati, ez a túlsúlyos, öreg bútordarab, aki képtelen bárminemű családságra, mindig komoly, tökéletesen megbízható, egy kihalófélben lévő fajta. Most már tényleg megöli a kíváncsiság. – A lányod keres, kiálltja valaki. – „Isten élteszen anyu! Meg akartalak lepni az idén, de nem jött össze, pedig úgy volt, hogy Frankkal együtt jövünk, de...” Legalább egy országban élne, de országok választják el egymástól őket, ez az ő baja. Magányos. És nem pótolja a családot a munkahely,

ezek a kedves emberek itt körülötte. Ágihoz, a lányához vendégségbe jár, úgy bánnak vele, mint egy hímes tojással. Mindig egy hétig marad csak, nem beszél németül, pedig igyekeznek, de az, hogy valamilyen szinten beszélni egy nyelvet nem az ő formája szégyelli, ha hibázik. Kirándulásokat szerveznek, éttermekben vacsoráznak, minden meg van tervezve előre. Nagyon idegennek érzi magát Bajorországban. Az a céltudatosság, kiszámítottság, semmi pompa, de rendes minden, díszletszerű. Átlagos német színvonalon élnek, kis nyaralójuk van Olaszországban, kétszer évente elrepülnek egzotikus tájakra, szeretik Görögországot. Frank sokat dolgozik, tíz évvel idősebb a lányánál, aki pedig sokat unatkozik, hát mindenféle tanfolyamra jár, nem tudja hasznosítani magyar bölcsész diplomáját. Gyerekről egyelőre szó sincs... – Jól vagytok, Ágikám? – Minden rendben, nemsokára jövünk, vigyázz magadra!... Hazafelé menet vett magának egy pici üveg pezsgőt, hogy este, ha tv-t néz, majd megissza. „Valami hatalmas szobanövénnyel akarnak meglepni, és futárral hozatják, talán még be is csomagoltatták” – morfondírozott magában az ajándékot illetően. Hazaért időben, jóval hat előtt.

Kiszellőztetett. Feltette kedvenc, Callass-lemezét, és nem tudta, hogy átöltözzön-e vagy maradjon ünneplőben, míg megjön az ajándék. Végül felvette a kimonóját, amit Ausztráliában élő régi ismerőse hozott neki egyik alkalommal mikor hazajött. Csodálkozott saját magán, amiért gyakrabban nem hordja. Annyira kellemes, lágy érzés volt a finom, selyem kelme a bőrén, mint egy langyos zuhany. Hat óra után pár perccel csengettek. Kinézett, egy fiatalember állt az ajtó előtt. Kinyitotta. Öltönyös, 25 körüli, kezében pici csokor ibolya, szép selyempapírban, arcán félmosoly, olyan ember nézése, mint aki kellemesen csalódott.

– Kezét csókolom, engedje meg, hogy bemutatkozzam. Ádám vagyok, az ajándék.

– Tessék? Ezt hogy érti? – hebegett, habogott.

– Ha be tetszik engedni, elmondom. – Válaszolni se tudott meglepetésében, csak a kezével intett, hogy kerüljön beljebb.

– Isten éltesse a születésnapján! – adta át a csokrot. – Nagyon csinos tetszik lenni ebben a japán cuccban. – Gátlástalan volt, arcán a fiatal férfiak összes szeretnivaló pimaszsága. Még mindig nem tudott megszólalni, csak állt, csak álltak a homályos előszobában. Akkor hirtelen leesett a „tantusz” ahogy az ő fiatalkorában volt szokás mondani. Új divat járta: az egyedül élőknek a barátok, rokonok bizonyos alkalmakra partnert béreltek. Mint minden új

szokás ez is Amerikából indult és szélesebben terjedt. Ez a Rita műve, de hogy tudta meggyőzni a többieket? A főnöknek ezért nem mertek szólni.

– Menjen, üljön le – nyitotta ki a nappali ajtaját –, én vízbe teszem a virágot. – Kiment a konyhába, forgott vele a világ, szédült, érezte, hogy felment a vérnyomása. Előbb ő ivott egy pohár vizet, aztán kapott a virág is. A torkát a sírás szorongatta, nem tudta hogy fog ebből a helyzetből kimászni. – Matyi, drága Matyikám – mondogatta félhangosan a kedves nevet. Soha nem tudott szeretni rajta kívül férfit. 27 éves volt a férje, mikor egy hajnalon felzörgette őket Attila, a barátja. Még a pici lányuk is felébredt olyan nagy hanggal rontott be a szobába: – Mátvás! Fiam született! Én is apa lettem! – Ő, csendesíteni próbálta a fiukat, de maga is örült. Attila szeretni való ember volt. Ha nevetett zengett az egész ház, ha ivott részegre itta magát, ha dolgozni kellett szívesen segített, ha autót vezetett gyorsan hajtott... Összeszedte magát, benyitott a szobába, a fiatalember az ablaknál állt.

– Üljön le – mutatott a bőr fotelre. Ő maga soha nem ült benne, férfibútoroknak tartotta. Keresztmama ajándéka nem akart tőle megválni.

– Szuper a lakás, én mondom, csúcs az ízlése. Hogy a tárgyra térjek...

– Ne gondolja, hogy nem hallottam erről a bizonyos „ajándékozási formáról” – intette le a fiút. – Magát bérbe vették erre a délutánra. Jól gondolom?

– Szóba jöhet az éjszaka is, de az, más árfekvés. Meg személytől függő.

– Hagyja ezt, kérem! Így is elég megalázó a helyzetem.

– Semmi rossz nincs benne. Elkísérhetem moziba, étterembe, táncolni, bárhová ahová egyedül nem szívesen járnak a nők. Legutóbb egy sörözőben töltöttem az egész estét egy idős hölgygel, mert az neki régi vágya volt.

– Azt mondja?

– Én azt mondom, hogy ne vesszen kárba az idő. Én, így is, úgy is ki vagyok fizetve. Vagy nem talál szimpatikusnak? Nyugodtan mondja meg. Volt már olyan is, hogy valaki, kerek-perec megmondta, nem vagyok az esete, menjek a fenébe.

Most megint a torkát szorongatta a sírás. A fiú annyi idős lehetett, mint a férje meg a barátja, mikor azon a szörnyű hajnalon egyszerre haltak meg. Villamossal ütköztek, a felismerhetetlenségig összeroncsolódtak. Mobil telefonja dallamos csengése hozta vissza a múltból. – Bocsánat – mondta hűvösen, és kiment az előszobába telefonálni.

– Szióka, én vagyok – ismerte fel Rita hangját. – Megjött?

– Meg – nyugodt hangján maga is meglepődött.

Folytatni akarta, de az a másik hang, a fiatal, erőszakos, nem engedte folytatni.

– Nehogy rosszat feltételezz rólunk! Merő jó szándék, hidd el. Folyton ve-lünk, csak a munka, soha semmi móka. Így nem lehet élni!

– Ne lovald bele nagyon magad. Nem olyan drámái az életem – vetette közbe halkán.

– Jó, jó, de tényleg, olyan jó csaj vagy még mindig. Idősebbet akartunk, de az irodánál lebeszéltek róla, hogy azoknak rigolyáik vannak meg erőszakosabbak. Bevallom, az én ötletem volt, a többiek nehezen álltak rá. Egyszerűen érezd jól magad ez a... – Letette a telefont.

Buli lesz, határozta el. Ritám, aranyom, nem fogsz ki rajtam. Benyitott a szobába a fiú újságot olvasott, de azonnal letette, mintha rajtakapták volna valami csínytevésen.

– Magának mihez lenne kedve? – kérdezte, pedig a válasz kézenfekvő volt.

– Bármire, ami kegyednek is jó. – A kegyed szó rém furcsán hangzott a szájából. Ez a generáció már nem használja. Olyan ez a szó, mint ez a régi bőrfotel (gondolta), régimódi, de megvan, és ritkán van használatban.

– Valamiféle tanfolyamon képezik ki magukat? Csak azért kérdem, mert feltételezem, hogy a „kegyedet” csak az én korosztályom esetében ajánlott használni.

– Van képzés, de ne én legyek a téma ma este. Nem szeretnék részletekről beszélni.

– Hát jó. Elkísér vacsorázni, de csak olyan helyre, ahol zene van. Cigányzene. Létezik még egyáltalán olyan hely, ahol csárdást lehet táncolni? Gondolom, maga ilyet is tud.

– Tudok, de elég messze innen.

– Akkor hívjon egy taxit, amíg elkészülök.

A taxis végignézett rajtuk, és úgy gondolhatta, hogy anya és fia valami családi összejövetelre megy az Arany Rózsába. Meg gondolhatott arra is, hogy a srác biztosan az apjára hasonlít, mert az anyjára szemernyi se. Csupán pár szót váltottak az út során, de azt elől nem lehetett érteni, hogy mit. A fiatalember fizetett. A taxis, ahogy utánuk nézett, megállapította, hogy egyes nők, olyanok, akik törődnek magukkal, még ebben a korban is milyen kíváncsiak tudnak lenni. A lába, akár egy húszévesé... – abban a gyönyörű cipőben.

Vendég kevés volt, csak enni jönnek ilyen időben azok, akik nem szeretnek későn vacsorázni. A zene sem szólt, a zenészek az asztaluknál ültek, és

valamin élénken vitatkoztak. A fiú udvariasan kihúzta a széket, kedvesen mosolygott, elemében érezte magát. Különböző vendéglátó egységeket hasonlítgatott össze, jópofáskodott, viccet mesélt. Könnyű vacsorát rendeltek, és fehér bort.

– Miért csinálja maga ezt? – szakította félbe a fiút, mert minden igyekezete ellenére volt valami mélységesen szomorú a szemében. Egy pillanatra kiesett a szerepéből, lehajtotta a fejét, de észbe kapott és nevetve válaszolt:

– Mert szeretek ismerkedni, mert szeretem a nőket!

Finoman, diszkréten megszólalt a zene.

„Jól fogom ma érezni magam”, döntötte el. Az első pohár bor után, kicsit a fejébe is szállt, jött a vacsora, ízletes, igényes tálalás, meg volt elégedve. A zenekar rázendített a csárdásra, a fiú felkérte táncolni. Furcsa volt és zavaró a fiatal test keménysége, a határozott, erős kézfogás, az arcszesz és a dezodor emélyítő elegye. Párat léptek, de forgott a feje – a bor megártott.

– Ülünk le – kérte a fiút, aki készségesen a helyükre kíserte, nem is kérdezett semmit, elkönyvelte magában, hogy nem egy táncos fajta a néni. A deszert (fagylalt) lehűtötte, megnyugodott.

– Nem vagyok valami jó partner – szakította félbe, mert az egyfolytában beszélt lazán és könnyedén „lökte a dumát”, igyekezett eleget tenni a feladatnak. – Elnézést, de nem jegyeztem meg a nevét.

– Ádám. Csak a keresztnévem szabad – nevetett vidáman, mint egy jó tréfán. – Egyetemista vagyok, kell a pénz.

– A szülei, gondolom, nem tudnak róla.

– Az anyám per pillanat Ausztráliában van. Ötödször ment férjhez, rám hagyta a lakást a marha nagy rezsivel együtt. Már elnézést, hogy kitergegetem az életem.

– És az apja? De ha nem akarja, nem faggatom tovább.

– Róla nincs mit mondanom. A születésem napján halt meg, épp hozzám igyekeztek a barátjával. Anyám szerint mindig óvatlanul vezetett, és az autójá se volt a legjobb.

A zene épp elhallgatott, a hirtelen támadt csendben a fiú hangja szinte kiabálásnak tűnt. Észrevette, halkabbra váltott és mesélte tovább élete történetét. Már nem figyelt arra, amit mond, csak nézte egyre fürkészőbben vizsgálta arcvonásait, kereste benne az apját, és minél tovább nézte annál inkább hasonlított. – Íme: a bűnbak, aki miatt tönkre ment az életem. Az életünk. Látszatra jól szituálnak, rendezettnek tűnt, párszor ő is megpróbált új társat találni,

de valójában szerelem nélkül folytak el a legszebbnek mondott évek. Benyúlt a táskájába, kétszer annyi pénzt vett elő, mint amennyibe a vacsora került.

– A többi borralaló – mondta, és mosolyogni próbált, hogy ne legyen észrevehető a lelkében dúló vihar. Érezte, ha marad, sírva borul a nyakába.

– Maradj még, én megyek. Kicsit sétálni szeretnék, egyedül. Isten veled, vigyázz magadra, és hagyj fel ezzel a mesterséggel. Az apád ezt nem tartaná helyénvalónak. Elnézést a tegezésért – akár a fiam is lehetnél.

A hűvös esti levegő szinte csodát tett vele. Egyre könnyebben lépkedett, szinte futott. A megállóban egy taxi állt, beszállt, mondta a címet. Az ablak üvegében látta, hogy mosolyog és szép. Egy szép nő. A fiúra hagyta a múltját, szegény, nem is tudja.

– A gyerek még szórakozik kicsit, jól gondolom? – szólalt meg ekkor a sofőr. – Csak azért, mert én hoztam ki magukat délután. Emlékszik?

A kintről bevilágító fénycsíkok hangulatossá tették a kocsyi belsejét. Csak ekkor nézte meg, hogy ki vezet az elegáns, kényelmes, jó szagú autót. Magával egykorúnak tippelte.

– Igen, hogyne, persze, a gyerekek még maradt.

Végig szóval tartotta. A hangja kellemes volt, a stílusa nem bizalmaskodó. Mindennapi dolgairól beszélgettek. A kapu elé érve kiugrott és ajtót nyitott, borralalót nem akart elfogadni.

– Szép nőktől soha – bókolt. Hirtelen jött az ötlet, nem akart egyedül lenni ezen az estén.

– Ne főzzek egy kávét, pár perc az egész.

– Köszönöm, boldogan elfogadom.

PÁLFY JULIANNA:
TAVASZ (2017, OLAJ, VÁSZON)

NAGY GÁBOR MIKLÓS:

GEREZDJEIRE HULLIK SZÉT...

... a kezemben a mandarin, ahogyan gerezdjeire hullik szét az élet. Anyámra gondolok, és arra, hogy az utolsó két hétben már csak mandarint tudott enni, két-három gerezdet egy nap, nem bírt többet, a szájába tettük a gerezdeket, úgy szívta ki belőlük a nedvet. Ahogyan a rák szívta ki belőle az életet végképp, öt év után, alig egy hónap alatt.

Tegnap volt két hete csak, hogy eltemettük. Nem őt, csak egy kis gránit-edényt, benne az alig maroknyi hamuval. Nem is az urna látványa fáj, azt hiszem, hanem inkább a nevét látni a márványtáblán, bronz betűkből kirakva, és a két évszám között a kötőjelet. Nem hiszem, hogy ennyi, egy bronz kötőjel és egy maréknyi hamu lenne csak az élet. Fáj, ahogyan precíz mozdulatokkal csavarozták fel a zárókövet az urnafalra, hosszú csavarokkal, gondosan és szorosan bezárva őt egy polcra az örökkévalóságnak.

Néha eszembe jut,
hogy vajon nem fáznak-e ott kint a hamvai a hajnali fagyban.

Keddre virradóra halt meg, három óra után nem sokkal, azt mondják, elaludt – csak csendben. Hétfőn délben még voltam nála, búcsúzóul azt mondtam, hogy este vigyázzon a tánccal, ha kihevülne, öltözzön fel jól, meg ne fázzon hazafelé. Ekkor már napok óta megfordulni sem tudott egyedül az ágyban, a beszédhez sem volt ereje, csak kérte, vagy inkább mutatta, hogy fogjam meg a kezét.

Fél négykor jött a telefon, hogy elment. És én akkor arra gondoltam, hogy tényleg elment, hogy elrepült, hogy levetette és végül itt hagyta ezt a rák rágta testet. Tudtam, hogy valahol szabadon repül, talán a Szaturnusz gyűrűinél járhat már, vagy a Jupiter valamelyik holdja körül tesz éppen egy kört, mosolyogva.

Tudtam, meggyőződéssel tudtam, hogy már van valahol, és hogy a mozdulatlan test, ami a kórházi ágyon fekszik, ami pár perce még az anyám volt, az már nem ő. Mert a test csak egy ócska ruha, amiből ilyenkor kilép a lélek. A test csak a mandarin héja.

És arra gondoltam, hogy az nem lehet, hogy a halállal, mint a villanyt, lekapsolják mindazt, ami addig az ember volt.

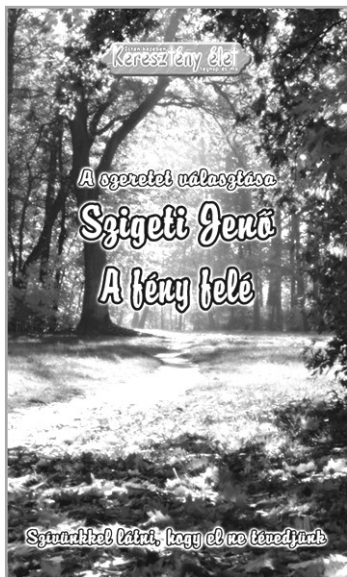
Nem lehet az, hogy a lámpaoltás után, a fénnel együtt semmivé lesz és eltűnik mindaz, amit nem egészen hatvanöt év alatt érzett és gondolt, átélt és megtanult az ember.

Mert a halál nem lehet amolyan otromba volt-nincs bűvész-trükk csak, ami- ben végül eltűntetik és elcsalják az életet. A halál inkább valami nagyszerű szabadulás varázslat talán.

Houdini-mesterfogás – s végül minden bilincsből kiszabadul a lélek.

A FÉNY FELÉ – SZIGETI JENŐ VERSEI

„Kezdetben volt a fény, mert Isten a teremtés első napján elválasztotta a vilá- gosságot a sötétségtől. Emberi létünk így kezdődött. Azóta is úgy leszünk ismét emberek, Isten képére és hasonlatosságára alkotott lények, ha bennünk is elválnak a világosság a sötétségtől. Naponta a fény felé kell indulnunk.”

Szigeti Jenő – teológus professzor, szakrálisfolklor-kutató, missziótörté- nész és költő – újabb (2015-ben az *Arany Forrás Kiadó* gondozásában megjelent) verseskötete ehhez a létél- ményhez ad erkölcsi eligazítást – a hit, a remény és a szeretet nyelvén. Ezek a versek napi meditációk, nem gyönyör- ködtetni akarnak, hanem élni tanítanak. A költő ugyan azt hiszi, hogy szép csak az igaz és őszinte szó lehet – mert a többi megtévesztő és hazug hívság –, folyamatosan hadakozik a megtévesz- tések ellen. Finoman, költőhöz méltó módon, s költői eszközökkel.

Minden további kommentár nélkül álljon itt néhány vers a szép kötetből.

SZIGETI JENŐ versei:

HAJNALI ZSOLTÁR

A szomszéd ház folyosófényeit
megöli a hajnal narancs-vöröse.
Korlátra ül a rigó a teraszon
és fiáról zsoldárt énekel.
A munkába induló autók zaja
elnyeli a zsoldárt, mit csak
az angyalok értenek.
Indul a nap, s én béna tudattal,
fáradtan mormolom imám.
Keresem szívemben
a rég eltűnt zsoldárt,
mit egykor az Úrnak énekeltem.

KACATOK

Gyűjtögetünk konok szorgalommal
papírt, ruhát, bútort, kacatot.
Emlékek, gondolatok, remények
temetője ez az összevisszaság.
Mi kincznek látjuk ezeket,
de az utódainknak csak szemét,
mi a tűzre való.
Nehezen valljuk meg,
hogy bennük a múltunkat őrizzük
makacsul remélve.
Nem merjük kimondani
az örök igazságot:
a múlt csak álom,
mi ma már semmire való.

ANTI-EMBEREK

Tóth Menyus, a festő mondta
Keserű-igazán, egyszer hajdanán:
„anti-emberek árasztották el a világot,
és ezek ellen csak lírával tudunk küzdeni.”
Csak a szívből kiszakadt vers
teszi mássá a világot, mert győz
az antiemberek blablái fölött.
Hiszek az emberformáló szóban,
ami vers, Istentől kötött beszéd
a jóra, mi biztosan örökkévaló.

TÓTH MENYHÉRT:
ANYASÁG (MACSKÁK)

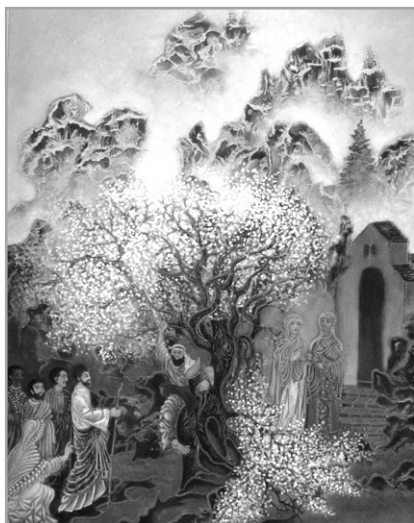
ŐSZI SZÜRKE

Nem történt semmi,
az ég őszi szürke.
A fák ágai kopaszon merednek,
mintha nyögve az eget tartanák,
kihűl a szív is,

s a nap, ki tudja, merre jár.
A csend némasággá fagyott,
s úgy érzem, minden elhagyott,
a derű és a mosoly is megfagyott,
s ránk a téli álom vár.

ZÁKEUS

Zákeus a fáról
a földre sietve lemászott,
mert az elveszett bárány
önfeledt keresése győzött
a tekintély, meg a félelem
csapdái fölött, és örült,
mert hívta a Mester,
s vele, meg bűnös társaival
vacsorázott aznap este.
Csak a farizeusok botránkoztak
Kegyességgel, örömtelenül.

ZÁKEUS A FÁN
SZŐNYI SÁNDOR FESTMÉNYE

TOJÁSHÉJBA FULLADT VERSEK

Már napok óta érnek bennem
a ki nem mondott versek,
melyeket rohanva leírni lehetetlen.
Nyugalom. Nyugalom kellene hozzá.
A béke, a lécek aktív csendje,
Hogy kibújjon héjából a gondolat,
És életre keljen a néma szó,
Mit a szív őriz titkon valahol.
Mert ha tovazavar az élet,
úgy jár a vers, a meg nem született,
mint a tojásba fulladt csibe,
mit a tyúkanyó a fészken kívül felejtett.

A HALLGATÁS

A hallgatás kegyelmét add nekem, Uram,
hisz a fecsegés a rosszról mérgez, sebet ejt.
A hallgatásban a csend ereje rejlik,
ha az igaz a te igazad, és nem az enyém.
Néma feddés az, mi a szívünkkel
fordít szembe, hogy tudjuk: a jó
nem a szó, hanem az őszinte tett,
mi Krisztushoz méri magát.

HOVÁ?

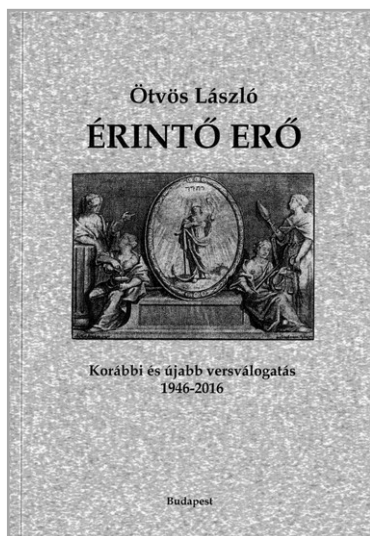
Egymásba érnek verseim,
mint a végtelen úton
az egymásba boruló jegenyék.
Száguld az idő vonata,
s nem tudom, hogy hová érek,
csak a szívem sejtí a célt.

FÁTÓL AZ ERDŐT

Uram, add, hogy ma is lássam
 a fától az erdőt,
 s az eltűnő lényegtelen
 ne falja fel a lényegest.
 Légy te perceim ura,
 mert nélküled csak elszáll,
 mint pusztába kiáltott panasz,
 melyre senki nem felel.
 Add, hogy ma is só legyek,
 mi ízesít, s romlástól óv,
 mert az erdőn túl
 te vársz számadásra,
 ki ma is értem adod
 szent Fiad.

ÖTVÖS LÁSZLÓ: ÉRINTŐ ERŐ

A debreceni bibliakutató professzor, lelkész és költő új verseskötete széles válogatást kínál több évtized terméséből (az *Életút és verskrónika* fejezet tanúsága szerint a legelső, 1946-os szárnypróbáltól a 2016-os versekig), jellemzően azonban újabb műveit adja közre. Noha a verskrónika is több friss alkotást tartalmaz, van a kötetben egy *Új versek* ciklus is, 33 költeménnyel. Az első ciklus válogatott verseinek fő szervezőeleme pedig a szülőföld- és magyarságélmény, valamint a bibliai ihletettség – maga a kötet is a következő címkével jelent meg: „*bibliás versek és verses imák*”.

ÖTVÖS LÁSZLÓ új verseiből:

BIBLIA AZ ÉLETEMBEN

Ifjú koromban végig
kedves tantárgyam volt...
Munkám ideje alatt
napi kenyerem volt...
Nyugdíjas napjaimba
írói misszió volt...

NAPONKÉNTI FOHÁSZ

Újszövetségi népedet, Uram,
ajándékozd meg
teljes töredelemmel,
ajándékozd meg
teljes hittel,
ajándékozd meg
teljes emberséggel,
hogy további áldásod
legyen mindenekkel...

ÉRZÉS

Jó kun atyámfiái
kemény szeretete,
kedves székely
testvérem szívessége
megérintette bús arcomat!
Barna kenyeret, túrót
együtt kaptam,
így otthon éreztem
ember jómagam...

HATVAN ÉV TANÚSÁGA

Ne ülj fel arra a hírhedt
szekérre,
Melynek kocsisa rávág
fejedre...

A POÉTAI HETVEN ÉV EMLÉKEIBŐL

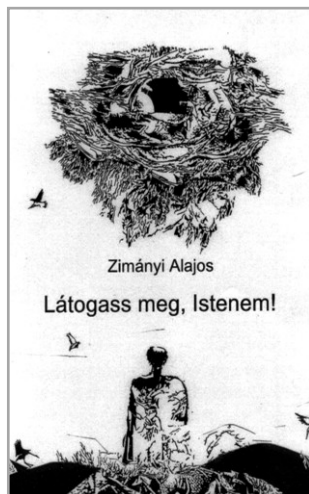
(...)
Uram, siratom
a meg nem született halottakat
és a megszületett élő holtakat...

ZIMÁNYI ALAJOS: LÁTOGASS MEG, ISTENEM!

A Beregszászon 1944-ben született Zimányi Alajos, aki majd' két évtizeden keresztül szolgált református lelkészként, grafikáival számos kiállításon vett részt, a múlt év végén önálló verseskötettel jelentkezett.

Selmeci György írta róla ajánlásában: „egész munkája során arra törekedett, hogy szülőhelyén, a faluban, megtalálja és felmutassa lelki táji Kosmoszát. [...] szilárdan áll a keresztyén alapelveken, s ez költészetében is jelen van meghatározó elemként. [...] a falu – ahol a hit közvetlen állapot – egészséges filozófiai értéke nem engedi neki, hogy pesszimizmusba zuhanjon. Vallásosságát Anya-élménye teszi szilárddá. Szerkezetileg művei rövidek, tömören formáltak, s ez zavar nélkül beszél nekünk világáról, feltevéseiről.”

Verseiben fohász van, illetve a vers maga is fohász – a kötetet pedig a szerző saját grafikái illusztrálják.

ZIMÁNYI ALAJOS versei:

ANYÁM MOSOLYA

Hasábokba harap a balta,
szavakat hasogat a nyelvem.
A napok felszeletelt hetek,
tüzet rakok a szívemben.

Csupa könny a pillanat,
csak a fény szárad a Napon,
fekete erdő az este,
magához ránt a gyermekkorom.

A pirkadat pirulása
bánatomat magán hordja,
míg hajnalok aranyló arcán
rám ragyog anyám mosolya.

JÖN

Jön a tél
hópehely-
szoknya
libbenéssel,
néhány pásztor
valahol
ujjongva
énekel.

Jön az est,
bennem is
megszólal
egy dallam:
„csendes éj,
szentséges éj”
dúdolgatom
halkan.

VASÁRNAP VAN

Becsukva hagyott
Bibliában
néma marad
az Isten.

Befalazott ég alatt
tapogatt
az ember
a sötétben.

HARANGZÚGÁS

Anyám
pénzként
gyűjtötte egybe
összekulcsolt
perselykézébe
Istenéhez szóló
szavait,
értem mondott
könyörgéseit.

Imáinak
harangzúgása
felvitte sóhaját
az egekig.
Koldus tud csak
így könyörögni.

SZÜLEIM

Kiterített
fekete kendő
két vége
csapkod a szélben.

Verdeső szárnyak
viszik anyámat.

Harangkondulás
szétszórt pora
apámat is
betakarta.

ANYÁM MONDTA

Valaki azt mondta, ráncaimban
mások könnypatakja árad.
Szeretnék sírni magamért is,
de magamra egy csepp se maradt.

Valaki azt mondta, a két karom
a legmélyebb zuhanóig leér,
ilyenkor érzem igazán,
gyenge hitem másoknak mit ér.

Valaki azt mondta, olyan a szemem,
mint a csillagokkal teli ég,
ragyogásán túlról csendesen
ereszkedik rá a végtelenség.

Anyám volt az, aki azt mondta,
VALAKI érted szenvedett,
nyújtsd feléje az egész életed!

A LÁMPA

Furcsa lámpa
az ember,
lélekig leér
a nyelvkanóca.
Valami mindig
izzásban tartja.

Elég, ha sercen
egy váratlan
gyufaszálszó,

fellobban lángja,
szétpattan tüze
tekintetszikrákra.

Furcsa lámpa
az ember,
tűzzel-fénnyel
születik,
elégve megy el.

SZIKORA Zsó haikui:

A TAVASZRÓL

Rügyezne az ág,
ha biztonságban tudná
tavasz-gyermekét.

*

Jégvirág ázott
szirmai köszöntik a
bujkáló tavaszt.

*

Fagyos föld alatt
tovafutó ereket
sebzi a tavasz.

*

A koraszülött
tavasz életéért küzd:
visszatért a fagy.

A TERMÉSZETRŐL

Lázadó felhők
egy cseppje a szabadság
előfutára.

*

Szellő legyezi
viharvert lombkorona
hiú ágait.

*

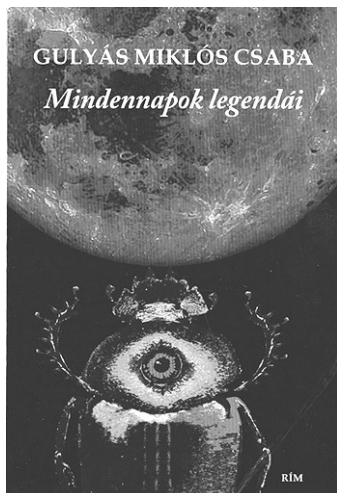
Köd fedte a táj:
homályán nem jön át az
eltitkolt világ.

*

Kósza esőcsepp
kopogtat az ablakon,
ajtóm nem leli.

BESSENYEI LILLA: JAPÁN

GULYÁS MIKLÓS CSABA:
MINDENNAPOK LEGENDÁI
(Rím Könyvkiadó, Budapest, 2016., 224 old.)

Már a puszta cím is jelzi, hogy a szabolcsi költő első önálló kötetének verseiben a hét-köznapi eseményei, történései jelentik a meghatározó élményt, felismerve azt is, hogy a mai kor nem igazán kedvez a kultúrának – a felismerésen túl ezért lengi át az egyetlen monumentális költeményként is olvasható kötet verseit – írja bevezetőjében a szerző földije, Madár János költő, a kötet gondozója.

A könyv hátsó borítóján az alábbi önvallomást olvassuk: „Születtem... Álmaim hűvösében teltek éveim, s az élet egyre forróbb nyarakat hoz... A szabolcsi nyarak évtizedek messzeségéből is kellemesen simogatnak. Orromban a gyermekkor akácvirágú illata... Vándor lettem. A világot járom, idegenvezetőként, és az irodalom, s verssoraim mentén, ahol talán magamra lelek a gondolat világszabadságában. Ahol rejtőzködöm... Önmagam és a világ elől... Mégis az Egészet figyelve...

Óriás templom, kong a kételyektől...
Határait végtelenből szállva
szóródnak szét a nyitott terekből
kiszakított templom-valóságba.
(TEMPLOM ÉS VEREM)

GULYÁS MIKLÓS CSABA verseiből:

HIT

Mint egy kísértet, megjelent az Isten:
Hússzín teste kis szobámba szorult,
Majd riadtan átlebbent a szívemen,
Bús szemében vallásháború dült.

A BOLDOGSÁG

észrevétlen kúszik a Boldogság
sikamlós teste közénk
ölelés közben két indaként
egymásra fonódva érezzük csak
hogy szenved és csusszannak ki
meztelen bőrünkéről
a földre

ÁLOM

Lecsöppen az égről a sötét
Súlyos kagylókban ordít a csend
és ordítok én is
remegnek a falak
leng a csillár és szemben
bedől az ajtó
Vaskezű tündérek viszik roncsom
s messze-messze csillagok
pislákolnak erőtlenül
Énekelni kéne

FÁJDALOM

Ezüst csillog súlyos ágakon,
... esőverte, horpadt éjszakán.
Holdfény zihál vérekes falakon,
sötét koppan álmaim ablakán.

HAMIS FÁJDALOM

Esik a hó...
A világ szomorú,
és az unalmas napok
csömörétől hányingerem van.
Érzem,
súlyos szorítás
nehezül minden tagomban,
és depresszió mardossa
elkótyavetyélt gondolataim.

A jövő
a meglepetések reményétől
volt édes,
a külvilág is
merészen borzongatott
kecsegtető pillanataival.

Ma magamba roskadva,
a szenvtelenség csonthéjába
gubózva
még sírni sincs erőm,
csak sötét csend
gyilkos nyugalma
éltet:

lemondás és közöny
– ami megfáradt szívem
orvossága,
s megtört hitem
egyedüli,
csalódásmentes beteljesülése –
... és egy illúzió,

hisz alattomosan kúszik
hozzám az életöröm
kidöntve
stabilnak vélt pilléreimet,
belém mar,
és velőig átjár
idegszálaival
lassú kéje,

a hangulat,
hogy Élek,
hogy létezem!

KOCKÁZAT

Egy újabb nap telt,
az idő rettegés:
úgy ment hát az élet,
mint torkon jár a kés.

TEMETÉS

Haldoklik a világ,
a koporsó készül.
Szegezd be, Uram,
nagy műved végül!

EKLIPSZ

Hallgattam az okos emberekre.
Ma hallgatok... Okos szemeidbe
nézek, mint napfogyatkozásba:
készülve a mártír-vakságra.

Már tudod, én hősnek születtem:
tekinteted angyal tüzében
tapogatózva kereszthalált
élni szerelmed golgotáján.

LÖVEI SÁNDOR:
VALAHOL MEGTALÁLSZ

A püspökladányi költő. Lövei Sándor 2015-ös, a Színforrás Kft. Kiadásában megjelent kötetét a múlt évben mutatta be a püspökladányi városi könyvtárban Ötvös László költő, bibliakutató nyugalmazott lelkész.

LÖVEI SÁNDOR: SOROLÓ

Éltem, nap voltam,
kikelet,
fű borostás liget.
Hamu lettem,
rozsdát izzó parázs hamva.
Koromnak néznek, elfüstölt téli szemétnek.
Füstbe kevert véremet záporok
mossák ki a szemedből.
Hiába keresel,
nyákos sötét ködöt párálló testem
tekinteted egén piszkos felhő,
esőt sem hozó ócska rongy.

Éltem,
nap voltam,
kikelet,
gyümölcsöt érettre sebző
részeges darázs-szüret;
olvadás után megtisztul a föld,
és víz leszek,
tócsa,
madarak itatója.

FODOR ÁKOS (1945–2015) EMLÉKEZETE
TÓTH GYÖRGY FOTOGRÁFIÁIN

A szecesszió révén fölerősödő japonizmus hatására lendületet kapott magyar haikuhagyomány évszázadában bolyongtam. – Az immár hagyományosnak tekinthető, a debreceni Méliusz Könyvtár által az idén harmadik alkalommal hirdetett költészet napi haikuíró verseny szakmai háttéranyagait gyűjtögetve, újr alapoztam a 2010-ben Vihar Judit által szerkesztett *Ezer magyar haiku* című antológiát.

Persze, tudtam, hogy bizonyára kiemelt helyen van ebben a válogatásban is a 2015-ben, 69 évesen elhunyt Fodor Ákos költő, műfordító, aki „a magyar haiku mestere” címet is kiérdemelte (nemcsak saját köteteivel, a több mint félezer önálló haikuval, hanem azért is, mert a drámák mellett a japán haiku-klasszikusok, köztük Macuo Baso verseit – 170 haikuját – is fordította). Mégis meglepett, hogy a legnagyobb számban az ő haikuikat olvashattam, összesen 33 remekbe szabott miniatúrt.

Az európai haiku már nemcsak a természet és az egyén találkozását, vagy a pillanatba sűrített időtlen élményt közvetítette, hanem tematikailag széles kínálatot hozott létre. Az egyik legszínesebb modern haikulétet épp a magyar költészet tükrözi. Fodor Ákos verse (*Gyertyaoltás előtt*) vezeti be a „*Ketten kerengünk*” címmel közreadott szerelmes haikuk ciklusát:

*Bámulom tested
falra szökkent árnyát – ma
két lánnyal alszom!*

Ugyanebben a ciklusban olvasható a *Vallomás*, majd az erotikus összeállítás idézi a szerelemben (és a vágyban) megvalósuló nézőpontváltást reprezentáló háromsorosát (*Az igazi nagyság*), mely a múltó pillanatra (észrevétlenségre) és a létezés megismételhetetlen döbbenetére egyaránt utal:

VALLOMÁS

*úgy szerettem, hogy
nagykabátban is vágynék
vele-aludni*

AZ IGAZI NAGYSÁG

*Jelentéktelen,
mint nők öle, profilból;
szemből: megrázó.*

A „gyászhaikuk” ciklus címadója lett („*gyászcillapító*”) Fodor Ákos halottas haikujának záró sora az *Egy életrecept* című miniatűrből:

*Távol-létedhez
szoktasd Szeretteidet:
gyászcillapító.*

Haikui ott vannak a „filozofikus” képzettársításokban – noha a japán haiku természetreflexiói eleve teljes filozófiát rejtenek – és a magány-versekben is, a természettel szemben a városi lét hiábavalóságát faggató gnómák sorában.

Amikor a haiku eltér az eredeti „kötelező” formától (három sor, tizenhét mora – amit mi szótagként értelmezünk), különös jelentést kap a közlés. Ilyen rend- és formahagyás a *Madarak* című vers, mely mindössze két szó, egyetlen sorban: „... *kolibri...pingvin...*” – mindkettő madár, egyik sem közelít madár-fogalmunkhoz... S mély (európai) élet-halál filozófiát üzen az *Altató*, illetve a dolgok (relatív és személyes) értékét fogalmazza meg a *Mezei leltár* – utóbbi a szimbolizmus eszközeit is alkalmazza

ALTATÓ

*minden veszteség
fájdalomba csomagolt
megkönnyebbülés*

MEZEI LELTÁR

*Megszámoltam, hogy
mennyivel kevesebb s o k
virág, mint Egy-Egy.*

Fodor Ákos első haiku-verseskötete még 1978-ban jelent meg *Kettőspont* címmel. A korábbiakhoz hasonlóan a Magvető Kiadónál 1989-ben napvilágot látott *Akupunktura* című könyvének fülszövegében ezt írta:

„A haiku kettőt tesz költővé, amint a szerelem kettőt, szeretővé. Leírója nem sámán, nem szónok, nem sebész; elolvasója nem alávetett, nem elszenvedő, nem tétlen. Találkozva e fókuszban, oldva oldódhatnak, gyógyulva gyógyíthatnak s válnak, míg vállalják, valami Harmadikká.

Aszketikus forma, próteuszi műfaj, eleven mentalitás; időt, teret inkább teremt, mint fogyaszt. Boldogok, akik – ha egyetlen haiku pontjában is – találkozhatnak és megérinthetik egymást.”

Aztán 2004-ben egy interjúban – Nádra Valéria *Írófaggató* kérdéseire – így mesélt arról, hogyan találtak egymásra a haikuval, és mit jelent számára a

költészet, avagy arról, hogy a haiku több is mint forma vagy műfaj, több, mint költészet, hiszen a haiku: mentalitás. „Ahogy a szerelem sem úgy pottyan az emberre, mint cserép a háztetőről, hanem már igen szerelmesnek kell lennünk ahhoz, hogy a számtalan szembejövő közül épp mi ketten tudjuk azt mondani egymásnak: Te vagy az! – valahogy így történt a haiku és az én esetemben is. [...] A haiku mindenekelőtt és mindenekfölött: mentalitás. Ennek a mentalitásnak „lelke” a csend, a figyelem, a béke és némi játékosság. Számomra – messze a haikuval történt találkozásom előtti időtől fogva – a költészet lényege nem egyéb, mint a ritka-drága, tartalmas és eleven csend, amely a legszükségesebb szavak foglalatába helyezve úgy ragyog föl, hogy képes átköltözni befogadójának szemébe-szívébe is”.

Az *Anyanyelv-pedagógia* című szakmai lapban Fehér Éva és Galuska László a tanítási színházról írt tanulmányban foglalkozott Fodor Ákos haikuival. A szerzők kiemelték: a közösségi portálon saját oldala volt, ahol soha nem válaszolt „prózában”; rajongói és olvasói megszólítására kizárólag egy-egy haikuval felelt. A *litera.hu* irodalmi portál 2007-ben közölt részletet Györe Gabriella Fodor Ákossal folytatott beszélgetéséből, *Remekül tudok hallgatni* címmel. Ebben vallott ismét arról, hogy a játék számára a talán legkedvesebb és legfontosabb tevékenység; s arról is, hogy nem ő kereste a japán műfajjal való találkozást. „A haiku talált rám; haikukat írtam, mielőtt még megismertem volna e forma paramétereit.” Vagy, a mentalításra vonatkozó ars poeticáját más szavakkal megismételve: „Számomra a haiku nem valamiféle importált egzotikum, hanem, mint írtam: eleven mentalitás hordozója”

Van egy másik „aktualitása” ennek a kitérő emlékezésnek. A félszáz lelkes gömöri-borsodi faluból, Égerszögről küldött nekem Tóth György fotóművész Fodor Ákos halála után néhány képet, melyeket jó barátjáról készített az 1970-es évek elején. [Fodor Ákos 1968-ban a zeneműkiadónál kezdte el szerkesztői munkáját, a zeneművészeti főiskola elvégzése után.] Akkor „még csak verseket írogatott, melyeket reggelente a munkahelyünkön talán én olvastam elsőként, az első közös kávéivásunk közben a Kossuth Lajos és Szalay utca sarkán, a büfében. Egy pár éve digitalizáltam a róla készített negatívokat, soha nem voltak a képek közölve, de úgy érzem, hogy ezeknek a közlésére méltóbb folyóiratot, mint a *Néző • Pont* nem is találnék. (Vannak hasonló fotóim azóta híressé vált személyekről [pl. Dés László, Szakcsi Lakatos vagy Viktor Máté és még sokan mások]. Remélem ’termékeny földbe’ kerülnek megmaradt anyagjaim.” Ezt a reményt is hívó kötelességnek érzem, amikor közreadom Tóth György sorozatának néhány darabját.

IN MEMORIAM FODOR ÁKOS
TÓTH GYÖRGY FOTOGÁFIÁI AZ 1970-ES ÉVEK ELEJÉRŐL

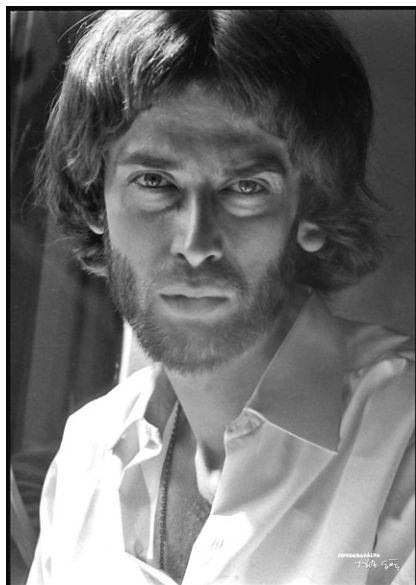
EGY KÉPTÁR-LELTÁR

*Ahányan látnak,
annyi arcod van (+1):
az, amit te látsz)*

AXIÓMA

*ki nem vigasztal
meg, mikor megbántottad,
az nem is szeret*

(FODOR ÁKOS)

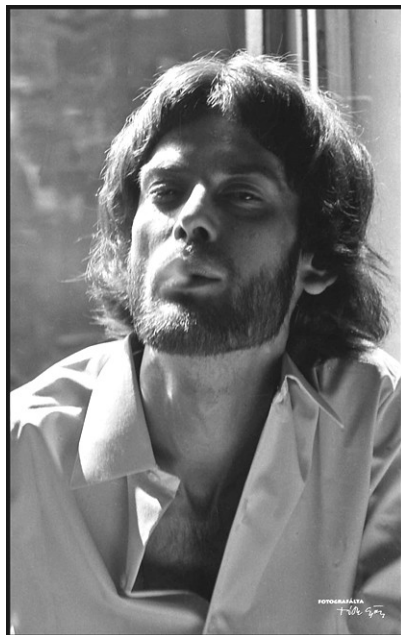
(...)

*alvaszületett
fajtánk görcsösen óuja
lidércálmait*

A HAIKU

*lábam előtt ült
egy madár, majd felröppent –
nehezebb lettem.*

FODOR ÁKOS HAIKUI
A VIHAR JUDIT ÁLTAL SZERKESZTETT
EZER MAGYAR HAIKU (2010) CÍMŰ KÖTETBEN
IS MEGJELENTEK

TÓTH GYÖRGY

EMLÉKEIM FODOR ÁKOSRÓL

Fodor Ákossal 1968-ban kezdődött a kapcsolatom, amikor mind a ketten a Zenemű Könyvkiadóba kerültünk. Ő friss diplomás volt a Liszt Ferenc Zene-művészeti Főiskolán; én a műszaki osztályra kerültem, kottákat és könyveket terveztem. A kiadóban mi ketten voltunk a legfiatalabbak, s ebből kölcsönös barátság lett.

Reggel nyolcra jártunk dolgozni, de első utunk mindig a büfébe vezetett, ahol egy jó kávé mellett körmünkig szívtuk a filter nélküli szimfóniát. Ebédnél nem találkoztunk, mivel ő általában kávéivásával és cigaretták egymás utáni szívásával csillapította éhségét. (A kiadó a belvárosban, a Semmelweis és a Kossuth Lajos utca sarkán volt, ahol az ORI és a Hanglemezkiadó vállalat is működött.)

A házban a kollegák azt suttozták, hogy a kiadóban több, civil ruhába bújtatott régi elvtárs „fáradozik” vezető állásban, akik még az '50-es években az Andrássy úton „dolgoztak”. Azt gyorsan megtanultuk, hogy egymás között halkán kell beszélni...

Idősebb kollegáink különnek tartottak minket, nekik mi nem voltunk szalonképesek, mert Ákosnak Beatles-frizurája és Lennon-szemüvege volt, nekem meg hosszú hajam, kerek pofaszakállal, és a „rothadó kapitalizmust” szimbolizáló, elnyúlhatatlan, csempészt Lewis farmert viseltem. Akkoriban egy eredeti farmer feketén egy havi fizetésbe került.

1971-ben átköltöztünk az újonnan épült Vörösmarty téri Kultúrpalotába, ami valóságos „tíz emelet boldogság” volt számunkra. Mi a nyolcadik emeleten dolgoztunk. A szomszéd szobákból minden szó áthallatszott. Gyakori nem kívánatos vendég volt nálunk „szél úrfi is”, akit az ajtók, ablakok bezárásával sem tudtunk kitessékelni.

Egy délután szokatlan dörrenést hallottunk. Értetlenül néztünk egymásra. Tíz perccel később kiderült, hogy Tömpe András a tizedik emeleten föbbe lőtte magát. Tömpe a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesületének elnöke volt. „Félt, hogy a vékony elválasztófalat esetleg átütő golyó megsebesíthet valakit, ezért először mindenkit kiküldött a szomszédos helyiségből, és csak azután lőtte föbbe magát.” (Wikipédia)

Ákossal a közös munka során számos sikeres kiadványt készítettünk. Ő az akkori modern zenei művek lektora volt. Én igyekeztem ezeknek a kottáknak

a külsejét újszerű köntösbe öltöztetni, a konzervatív hagyományokat felrúgva. Ő lelkesedett minden új tipográfiai ötletemért, én meg szívesen hallgattam pársoros verseit.

Ezeket a verseket talán elsőként nekem mondta el, reggelente, kávézás közben, szájában az elmaradhatatlan cigarettával. Láncdohányos volt, a róla készített fotóim is erről tanúskodnak.

Grafikai munkáim tervezéséhez fotólaborra volt szükségem. Síkfilmes nagyítómmal fényképeztem (repróztam), kicsinyítettem, nagyítottam a betűket, így készültek el a könyvek címlaptervei és egyéb grafikai munkáim. A laborfelszerelésem 1968 óta megvolt, de fényképezéssel nem foglalkoztam. Végül 1970-ben vettem egy használt Zorkij gépet, amivel fotózni kezdtem. Fodor Ákosról látható képeim talán az első portréim, melyeket készítettem. 1972-ben elkerültem a kiadóból, és ezzel a kapcsolatunk is megszakadt.

Ákos 2015-ben bekövetkezett halálát napokig nehezen fogadtam el. Az itt látható portrékkal kívánok emlékezni négy évig tartó rövid barátságunkra.

MADÁR JÁNOS versei:

FÖLD KÖZELÍT

Amott, a messzi tájon
emlék és fű terem.
Mindenek árnyain túl
a felhő is végtelen.

Örökre kitarja előttem
a Hold széles tereit.
Kozmikus lélek emeli
rám grafithegyeit.

Belém írja a vakolat
a múltat, jövőndőt jól.
Nagyapám arca
látszik a mész alól.

Téglába vésett évek
– – – – fia vagyok.
Falak omlanak rám,
mint a kődarabok.

A lehunyt kavics – –
– – a köveket nézi.
Tekintetemet
a csönd megigézi.

Szemembe gyűlt
sikoly a szégyen.
Ki nem mondott szó
lettem már egészen.

VÁRAKOZÁS

Tanyak tündöklő kavicsai keresik arcom.
Élek már messzi hegyeken, anyám karjain túl.
Ebben a hamvadó világban nincs, ki ölébe vegyen.
Összeszorított fogaim közt a tűz is megvakul.

Szigorú hallgatásomtól beomlik az idő.
A csönd falevél-fényében lélegzetet ha veszek.
Hófehér magányomban fölém jajdul az ég.
A megőszült csillagok alatt hajszálad leszek.

BALKÁNYI TÖREDÉK

Szálfákat és hegyeket szorított nagyapám.
Sziklányi rögöket morzsolt szét ökle.
Arcához hajolt ez a kő, megalvadt halom.
Itt nyugszik – – – vére mindörökre.

FODOR MENTA tárcája:

DEPRESSZIÓ

Borús reggelre ébredtünk. Sietősen dobáltuk be csomagjainkat a kocsiba, hogy mielőbb megérkezzünk Füredre. Semmi kedvem nem volt ehhez a kéthetes balatoni szanatóriumhoz. Minden pórusom tiltakozott ellene, rosszkedvű voltam és depressziós. Gyuri persze boldogan ragyogott. Ezzel a meleg ragyogással próbált léket törni az én fagyos hangulatomon.

– *Meglátod, milyen jól fogod érezni magad. Kikapcsolódsz, pihensz két hétig. Legalább együtt leszünk. Ez lesz a nyaralásunk* – mondta lelkesen.

– *Hát persze! Nyaralásunk!* – sziszegtem.

Ezzel a véleményével, hogy ennek a két hét nyaralásnak a helyszíne egy szív-sanatórium lesz, kellőképpen felbosszantott. Kéthetes kivizsgálást és kezelést igazán nem lehet nyaralásnak nevezni. Persze, a kerületi egészségügyi intézet ellátásához képest üdítő is lehetne, de ezt a viláért el nem ismertem volna.

Csodáltam Gyuri optimizmusát, hogy infarktusa után ilyen jókedvű, és én – ahelyett, hogy vele örülnék – mogorva vagyok, utálatos és kibírhatatlan.

Tudtam, hogy szüksége van erre a két hétre. Annak pedig örülnöm kellene, hogy én is vele mehetek, és hipertóniámat meg erősen ingadozó vércukorszintemet igyekeznek majd rendbe hozni.

Gyűlöltem magam lehangoltságomért, mégis hagytam, hogy ez a rossz közérzet magával sodorjon. Így hát dacosan összeszorítottam a számat, a szememet az ég felé fordítottam, és sötét hangulatomat megerősítve megállapítottam a már egyébként is észlelt tényt, hogy tegnap ragyogott a nap, ma pedig ronda októberi felhők borítják az eget, s mire Füredre érünk, éppen szakadni fog – természetesen két hétig.

A kocsi ülésén a lehető legmélyebbre süppedtem, összefontam a két karom, lábaim keresztbe tettem és összeszorítottam. Magamra zártam az ajtót, és belülről teljesen az önsajnálát rögei alá temetkeztem. A rögeket megnevezve, egyre kitartóbban ismételtettem, hogy milyen rettenetesen, egyre sűrűbben és egyre kitartóbban hasogat a csuklóm és a bokám. Ezzel a makacs elszántsággal sikerült is kellően felerősítenem a fájdalmat.

Amikor megérkeztünk Füredre, természetesen szakadt.

Dohogva szálltam ki a kocsiból, tekintetemet a földre szegeztem. Így adtam tudtára a világnak, hogy semmire sem vagyok kíváncsi, nem akarok látni semmit, az sem érdekel, ha leszakad az ég: egyenesen a fejemre.

A virágtartóba ültetett sokszínű pistikék mégis bekúsztak a látóterembe. Pozitív gondolatként villant föl bennem, hogy október ellenére még mindig milyen szépek... – de aztán kellő gyorsasággal sikerült elhessegetni magamtól ezt a gondolatot.

Beérve az aulába, Gyurikám megpróbált sietősen intézkedni, ami persze nem sikerült neki. Sokan vártak a felvételi iroda előtt.

– *Ha itt mindenki beteg és felvételre vár, jobb, ha sátrat verünk és bebújunk* – morogtam, és még kedvem is lett volna hozzá, mert legalább nem látnám ezt a sok embert.

Ez persze csak vágyálom maradt.

Először azt kellett kideríteni, hogy ki után következünk. Sorszám szerint kerültek be a betegek a felvételi irodába. Unalmamban figyelni kezdtem az embereket. Sokan voltak nők és férfiak is, vegyesen.

Vajon itt mindenki szívbeteg vagy van közöttük kísérő is, mint én?

Bárgyúan magam elé bambulva, tünődni kezdtem ezen. Észrevettem egy alacsony, bőrdzsekis férfit, aki két sorszámot tartott a kezében. Gyuri odalépett hozzá, és megkérdezte tőle, hányas a száma. Gyorsan kiderült, hogy éppen utána fogunk következni.

A kezében tartott egyik szám az övé, amire nem volt nehéz rájönnöm, de kié lehet a másik? Nem láttam körülötte senkit. Aztán egy harmincöt-negyven év körüli miniszoknyás, pipaszár lábú nőre lettem figyelmes, aki közel húsz centiméteres túsarkújában magabiztosan végig kopogott az előtérben. Szörnyen bántó volt magas sarkújának hangja.

Fölvillant bennem egy őrült gondolat, hogy odalépek és kirúgom alóla.

Végre megállt, lazán lehajolt, így még jobban szembetűnt halszálkás lába, majd maga mellé tette fekete sporttáskáját, és körülnézett. Remélte, hogy mindenki őt figyeli. Bőrkabáttal, festékkel, az óriási és közönséges bizsukkal, kifakult szalmahájával együtt sem nyomhatott többet negyven kilónál.

Csak bámultam rá és azt igyekeztem kitalálni, hogy beteg-e vagy csak kísérő, mint én. Nem úgy nézett ki, mint aki a közelmúltban esett volna át a szívinfarktuson. Azt persze nem tudtam, hogy milyen tüneteket visel

magán az ilyen beteg, így hát gonoszul aggattam rá az általam meghatározott jeleket, gondolván elfér az a sok olcsó és közönséges bizsu mellett.

Túláságosan ébernek tartottam, meg a festék is túl sok volt rajta, és túl rövid a szoknyája.

Na, meg a cipője sarka? Legalább tízemeletes. Aki infarktus után van, az nem hajol le ilyen mélyen. Aztán meg a haja is frissen festett ráadásul túl szókére. Egyébként is megátssza magát, mert fiatalnak akar látszani.

Amint ezekkel a jelzőkkel kellően kidíszítettem, mint egy karácsonyfát, kíváncsi lettem rá, hogy vajon tartozik-e valakihez. S gyorsan le is vontam a végső következtetést, hogy csakis kísérő lehet.

Nekem volt igazam, mert odalépett hozzám a sorszámban előtünk lévő bőrdzsekis férfi. Vigyorogva állapítottam meg, hogy a férfi itt töltött két hetét fogja beragvogni. Azért vigyorogtam, mert nem engem fog két hétig elkápráztatni, hanem azt a szerencsétlen bőrdzsekist. Az lehetőségként sem merült föl bennem, hogy a férfit boldoggá teszi majd ez idő alatt.

Ahogy egymás mellett álltak azonnal láttam, hogy a nő magasabb egy fejjel – és tíz évvel öregebb. Ha levenné azt a szörnyű körömcipőjét, akkor éppen olyan magas lenne, mint a férfi – na, de az a tíz év különbség akkor is megmaradna.

Néhány mondatot váltottak, majd a szóke elvonult.

– *Láttad? Ezek nem házasok* – közölte velem Gyuri szárazon.

Erre magamtól is rájöttem, gondoltam, és közben azon sajnálkoztam, hogy mindezt miért nem én mondtam neki először. Akkor ezen a szörnyű napon legalább némiképp növekedhetett volna sárba hulló önbizalmam.

Hirtelen ismét feltűnt a szóke, kezében egy cserép virággal és pipaszár lábait beszurkálta a felvételi iroda ajtaján.

– *Mindez csak a lekenyerezés miatt van, hogy egy csendes szobába kerüljenek* – mondtam sietve Gyurinak, nehogy megelőzzön.

Azon kezdtem el tűnődni – némi rosszmájúsággal, hogy két hét alatt fogom-e egyszer is látni őket, vagy mindig ágyba kéri a reggelit, ebédet és a vacsorát is? (Utóbb kiderült, hogy nem is jártam olyan messze az igazságtól, mert csak egyszer találkoztunk a két hét alatt, és akkor sem a szanatórium területén.)

Amikor elfoglaltuk a második emeleti szobánkat, nem az volt az első észrevételem, hogy ez a szoba mennyire emlékeztet a hatvanas évekbeli szakszervezeti beutalók „*változatosan megtervezett és berendezett*”,

minden „egyhangúságot nélkülöző” szobáira, hanem undorodva közöltem, hogy a fürdőszobában kibírhatatlan hűgyszag van.

(A következő napokban a legnagyobb igyekezetem ellenére sem sikerült eltüntetni ezt az iszonyú bűzt, pedig a környéken kapható mindenféle vegyszert kipróbáltam. Így el kellett fogadnunk két heti kelletlen társként a tömény hűgyszagot.)

Mindjárt az első napon megvizsgált az osztályvezető főorvos.

Ötvenes éveimben járva rájöttem, hogy amíg én öregszem, addig az orvosok fiatalodnak. Ez csak tovább erősítette a nyomott hangulatomat. Amikor én voltam fiatal, az orvosok tűntek nagyon öregnek. (Ez viszont némi vigaszt adott, hiszen volt ez másként is...) A fiatal főorvosnak meleg-barna szeme volt, és vizsgálat közben is mosolygott. Szeme melegségének sikerült valamelyest feloldania fagyos hangulatomat.

Fehérköpenyes hipertóniámat viszont őzike szemeivel sem tudta megszüntetni. Hiába tiltakoztam, hogy nekem aztán soha, csak most kivételesen, érthetetlen okok miatt van éppen magas vérnyomásom, nem tudtam meggyőzni. Azonnal felírta a megoldást jelentő tablettákat, és elmondta a nekem szánt napi terápiás programokat. Így egy-egy délelőttre négy-öt féle kezelés is jutott.

Megállapítottam, hogy nem fogok unatkozni. Úgy tűnt, hogy a további önsajnálatra nem lesz időm. Ezen azért szánakoztam néhány másodpercig, majd bosszankodni kezdtem, végül duzzogva vonultam vissza hűgyszaggal átitatott szobánkba.

A délelőtt gyorsan eltelt, az ebéd után azonban sokkal rosszabb volt. Az eső folyton esett, Gyuri pedig egyre türelmetlenebbé vált. Nem azért akart Füredre jönni, hogy két hétig az ágyban pihenjen, hanem legfőbb indoka az volt, hogy halat szeretett volna fogni.

A horgászat volt számára az egyetlen vonzeró, ami miatt vállalta ezt a kétételes gyógykezelést. Még elevenen élt benne az itt töltött idő májusban, rövidebb az infarktusa után, amikor napi több kiló keszeget fogott. Persze, akkor tavasz volt, és sütött a nap, élvezet volt a parton ácsorogni, várva a kapásra. Most hideg van, fúj a szél, és reggel óta szakad.

Egy darabig az ablakon át bámulta a Balatont.

Most már ő is szidni kezdte az esőt, majd egykettőre megvigasztalta magát, hogy végül is ilyenkor kap a hal. Így az esővel mit sem törődve, összeszedte a horgászfelszerelését, és hamarosan magamra hagyott.

A depressziómmal együtt.

Úgy tűnt, rajtam kívül senkit nem zavart az eső: a parton esőkabátos, esernyős betegek báméskodtak. Gyurit a füredi parton szinte pillanatok alatt mindenki megismerte. Ahol a legnagyobb volt a csoportosulás, ott bizonyosan ő horgászott, miközben egyetlen másodpercre sem maradt csendben. Órákon át tudta szórakoztatni az őt körül vevő embereket.

Mindig ilyen volt. Szeretett középpontban lenni. Ilyenkor a levegő is pezsgett körülötte, megnevette az embereket.

Dühös voltam, hogy itt hagyott a depressziómmal, egyedül a szobában, de persze, el sem tudtam képzelni, ha itt marad velem, mit tudtunk volna ketten tenni.

Amikor már csak szitált az eső, lemerészkedtem a Tagore-sétányra én is. Azt nem tudtam, hogy merre horgászik, de körülnéztem, és elindultam oda, ahol a legtöbb embert láttam. Nem tévedtem. Gyuri ott volt.

Megálltam a közelében, csendesen figyeltem. Szakadt fekete esernyőjét feje fölé tartva próbálta magát megvédeni a hideg októberi esőtől – de az többnyire a nyakába csorgott. Halat még nem fogott, de kitartása töretlen volt. Csodáltam ezért.

Nézni kezdtem a vizet.

Talán már van két évtizede is annak, hogy utoljára láttam a Balatont. Fiatalon szinte szerelmese voltam. Napokig tudtam bámulni a túlpartot, a sima víztükröt vagy a fehéren habzó víz fodrait, amint az északi part felé igyekszenek, hogy a szikláknak verődve leljék minduntalan halálukat. (A déli parton is ugyan ezt teszik, csak itt a homokhoz simulva.)

Füreden a lánccal kikötött vitorlások is a múltat idézték, ahogy ütemesen csörömpölve himbálóztak. Különös hangulatot keltett bennem ez az ütemesen ringatózó szüntelen lánccsörgés, mintha nyöszörögve sóhajtottak volna az elvesztett szabadságukért.

Szomorúan állapítottam meg, hogy én már nem vágyom meztelenül fürödni a Balatonban...

Lassan elindultam a sétányon. A platánfák leveleit néztem, ahogy őszi ragyogásukat veszítve, tompa-sárgán, imbolyogva hullottak szüntelenül a sáros földre.

KISGRAFIKA – 2017/1.

A Grafikagyűjtők Baráti Köre negyed-évente megjelenő folyóiratának címlapját a Vasné dr. Tóth Kornéliának készített Baranyai Ferenc-könyvjegye díszíti. V. Tóth Kornélia ezúttal is több cikk szerzője: papírrégiségekről, híres gyűjtők könyvjegyeiről s a vers ihlette exlibrisről írt. Olvashatunk a lapban László Anna kiállításáról, valamint *Don Quijote szabadsághimnusa* címmel a Cervantes halálának 400. évfordulójára és regényének emlékére rendezett jubileumi év eseményeiről, köztük a Don Quijote ihlette művekről.

A MAGYAR ÍRÓSZÖVETSÉG KÖNYVBEMUTATÓIBÓL

KORUNK FARSANGJA – JÖVŐBEN A MÚLTUNK. Szakolczay Lajos Széchenyi-díjas irodalom- és művészettörténész két új könyvének bemutatóját tartották meg a Magyar Írószövetség budapesti, Bajza utcai székházának klubtermében február 23-én; a köteteket Mirtse Zsuzsa költő, szerkesztő és Alexa Károly irodalomtörténész ismertette.

AZ UTASSY JÓZSEF KÖLTÉSZETE című kritikai kiadás a Napkút Kiadó gondozásában jelent meg Vilcsek Béla irodalomtörténész szerkesztésében. A kötetet március 23-án mutatták be az írószövetség székházában, s az esten a pályatársak és barátok – Mezey Katalin, Győri László, Konczek József, Péntek Imre költők, Angyal János és Vasy Géza irodalomtörténészek – emlékeztek Utassy Józsefre; közreműködött Navratil Andrea népdalénekes, Szabó András előadóművész.

AGRIA – 2017/TAVASZ; FŐSZERKESZTŐ: KÖDÖBÖCZ GÁBOR

Az Egerben megjelenő negyedéves irodalmi, művészeti és kritikai folyóirat tavaszi száma Nagy Gáspárra emlékezik: Orbán Viktor miniszterelnök budakeszi szoboravató beszédével, Szokolczay Lajos ugyanitt (2017. január 7-én) elhangzott méltatásával, Devecseri Zoltán versével és Ködöböcz Gábor 1998 végi interjújának szerkesztett változatával.

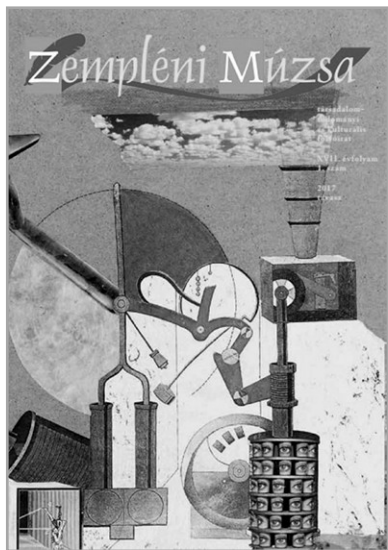
Monumentális, tanulmányértékű ismertetést készített Bertha Zoltán a múlt év őszén Faggyas Sándor szerkesztésében megjelent *Protestáns hősök* című irodalmi kézikönyvről, reflexióival tovább gazdagítva a megidéző erejű portrék értékvilágát. Szokolczay Lajos a festőművész Németh Miklós verseit méltatja, s a *Műhely* rovatban jelent meg Szokolczay négy újabb könyvéről ismertetés. Az ezúttal is gazdag és változatos lírai összeállítás mellett kiemeljük még a Babics Imre nagyeposzáról írott jegyzeteket (Búzás Hubától), Csontos Márta tanulmányát és Szíki Károly kritikáját.

LUPÉ MAGAZIN

A vizuális kommunikáció magazinjának múlt évi 61. száma közölt reflexiókból összeállított portrét színes reprodukciós válogatással Vincze László székelyföldi, (jó ideje Debrecen mellett élő) grafikusművészről. Autonóm művészete mellett kiemelkedik könyvtervezői munkája is. Képi világa az egyetemes mítoszokból ugyanúgy táplálkozik, akár csak a népi gyökerű erdélyi hagyományból.

VINCZE LÁSZLÓ MŰVEI
A LUPÉ MAGAZINBAN

ZEMPLÉNI MÚZSA – 2017/TAVASZ;
FŐSZERKESZTŐ: BOLVÁRI-TAKÁCS GÁBOR

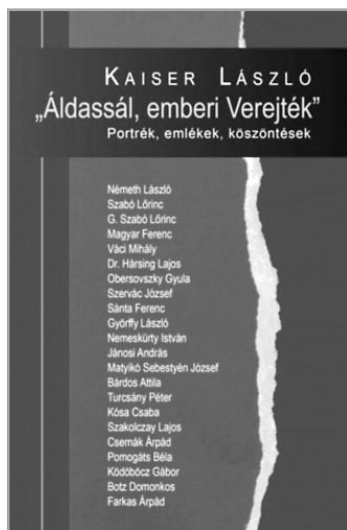
„A nemzetéért aggódó, nemzetét féltőn óvó költő szavait méltán írjuk jellegként Bertha Zoltán újabb kötete elé. Méltán és joggal, hisz tartalmában odaillik a nemzeti sorskérdéseket taglaló kötetei sorába, folytatja azt a küzdelmet, amely a nemzeti tudatot és érzést kívánja mindennapos cselekedeteink mozgató rugójává tenni, küzdeni s olvasóit is cselekvésre buzdítani az azt romboló tendenciák ellen, sosem lankadva, töretlen hittel és akarattal – írja Móriás József Bertha Zoltán irodalom-

történetész legújabb kötetének a *Nemzet a csillagokban* című, 2016-ban kiadott esszé- és tanulmánykötetnek értő ismertetőjében a Sárospatakon szerkesztett negyedéves folyóiratban. – A kötetbe foglalt írások tematikai/tartalmi anyaga mind az Ady Endre által elének vetített úton halad: a nemzetet az egyetemes-séggel összekötő hídon. A két tartópillér a kötetnyitó és a kötetzáró esszé, amelyekben Bertha Zoltán a tőle megszokott elmélyültséggel él a negyedik műnem – az esszé – kínálta lehetőséggel, érvek és értékek sokasága felsorakoztatásával bontva ki, öntve formába gondolatait. [...] Bertha Zoltán jelen kötetével azon alkotásai sorát gyarapítja, amelyekkel elének vetíti azt a szellemi horizontot, amelynek egén ott olvashatjuk a hatvanadik születésnapja tiszteletére kiadott vaskos kötet címében rögzített szavakat: nemzet – sors – identitás. E címszavak munkásságának élesen világító csillagai. Könyveit olvasva, indítékait keresve, szándékait fürkészsze jutnak eszünkbe Németh Lászlónak a *Tanu* beköszöntő írásában olvasható sorok: „Hajótöröttek vagyunk, akik a csillagokat nézzük s a partot keressük, abban a hitben, hogy van part s a csillagok vezetnek.” Bertha Zoltán hite is ebből a forrásból nyeri éltető nedveit, hitből és szeretetből fakadó könyveit.”

A folyóiratban Hajdú Ildikó ír a miskolci Téli Tárlat hagyományáról (az új számot a 2016. évi tárlat alkotásaival illusztrálták a szerkesztők – a címlapon Fejér Ernő *A Nagy Kanonizátor* című képével), s olvasható még kritika a Móricz-életmű prügij vonatkozásairól megjelent könyvről.

KAISER LÁSZLÓ:

„ÁLDASSÁL, EMBERI VEREJTÉK”
Portrék, emlékezések, köszöntések
 Hungarovoxx Kiadó, Bp., 2016.; 122 old.

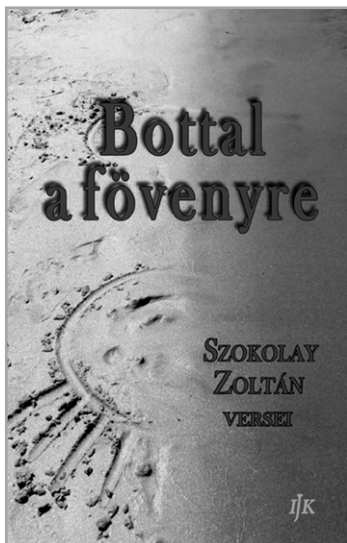

A szerző a több mint húsz mini-portrét – s szintén a portréműfajt gazdagító emlékezést, köszöntést közreadó kötet fülszövegében tájékoztat, részben szabadkozik. Az elmúlt másfél évtizedben – kérésre, belső ösztökélésre? – több íróról rajzolt arcképet. A 'kérés' vagy 'belső ösztönzés' kifejezések talán azt sejtetik: portrét és portrét abból a szempontból is meg lehet különböztetni, hogy a hiteles kortársi rajz vagy az *emlékező-megszépítő* tisztelet hangja

szólal-e meg. Kaiser László azonban megnyugodhat: lehet, hogy az alkalmiság hívására született a szöveg, a pillanaton azonban mindig felülemelkedett az a valódiság mögötti igazságkeresés, mely az adott életmű maradandó értékeit ragadja meg. Ezt írja: „...számos író, költő portréját, köszöntését, búcsúztatását rögzítettem. Örömmel vagy éppen szomorúsággal, ha eltávozotról szóltam: de mindenképpen fejet hajtva a teljesítmény és a tartás előtt.” Ezek az írások folyóiratokban, lapokban szétszórva jelentek meg, most viszont egységesen és kötetben mutatja föl (és meg) a hozzá közel álló „őrzőket”:

Németh László, Szabó Lőrinc, G. Szabó Lőrinc, Magyar Ferenc, Váci Mihály, dr. Hársing Lajos, Obersovszky Gyula, Szervác József, Sánta Ferenc, Györffy László, Nemeskürty István, Jánosi András, Matyikó Sebestyén József, Bárdos Attila, Turcsány Péter, Kósa Csaba, Szakolczay Lajos, Csernák Árpád, Pomogáts Béla, Kódoböcz Gábor, Botz Domonkos, Farkas Árpád portréit kínálja. S igazán személyes módon: mindig találunk olyan mozzanatot az életműben és az életútban, ahol a portréíró, illetve a portréalany találkozott, baráti, szellemi vagy világnézeti szempontból – s az esztétikai értékelvek alapján.

Nemcsak közöl vagy informál, hanem párbeszédre ösztönöz az életművel és a teljesítménnyel kapcsolatban. Noha igazán nem arról van szó, hogy elmélyült esszéket szeretett volna közreadni, a gondolatkísérlet szándéka és lehetősége azonban minden írásban ott van. Kiváló retorikai megszólalások e szövegek: kérdésekkel teli írások, melyek az olvasót is újragondolásokra készítetik.

SZOKOLAY ZOLTÁN: BOTTAL A FŐVENYRE
Válogatott versek
 Irodalmi Jelen Könyvek, Bp., 2015

Szokolay Zoltán költészetéről méltánytalanul keveset beszélnek – fogalmazott Simon Adri 2016 nyarán, szabadkozva az internetes *Holdkatlan* folyóiratban, hogy nehéz „olyasvalaki nagyszerű munkásságáról írni, akinek politikai okokból kettőtört költészeti – és ezzel együtt szakmai – pályafutása”. Úgy véli, a 2012-es *Lassan atyám!* folytatását olvassuk, ez is „tematikusan homogén, formailag rendkívül sokszínű, megrázóan hiteles líra”. Persze, megvannak az átfedések is, hiszen a *Bottal*

a fővenyre Szokolay válogatott verseit tartalmazza, többnyire rímes, kötött formájú verseket, noha a címadó mű épp egy hosszúvers, szabad költemény: emléktabló, a gyermekkor emlékeivel és a felnőtt-lét kérdéseivel szembeesít. Egyszerre kordokumentumok és látnoki erőt sugalló költemények Szokolay versei, egyszerre kutatják a lélek mélyrétegeit s a szellem magasabb tartományait. Épp ezért lehetnek létösszegzések: „vérrel írt költészet” az övé. A legnagyobbak közé mikor kerül? Talán már ott van, csak a kánon nem tud róla...

SZOKOLAY ZOLTÁN versei:

MEGÁLLÓHELY

Záróra van már mindenütt.
 Fogasról lehulló kabát.
 A bölcs a földön elterült.
 Az ember áldja meg magát.

Üvöltöznek a slágerek.
 Elnyugszanak a razziák.
 Szűkülnek mind a tág terek.
 Megkötjük sorsunk masniját.

Reggel az ige testet ölt.
 Kapkodva borotválkozik.
 Moccan, ha már a lámpa zöld.
 Jéghideg fogantyút szorít.

ÁTOK

Alkalom jön az öröme
tehát alkalmi öröm
fekteti a fejem tönkre
belül bizonyos körön

Alkalmazott elméletek
tépik zsigereimet
s repülök mint pudvás retek
neki majd a semminek

Alkalom a szabadságra
csonkolja két alkarom
hűlt helyemen marad hátra
konténernyi tarka lom

S ama jeles alkalomból
midőn végleges hideg
forma lesz a tartalomtól
álljon meg a te szíved

TÉRERŐ

Lábbal előre kivittek a létből, ünnepi pompát
nem mutatott az a perc, csak a szél rángatta a fákat,
csattogtatta az erkély korlátjára kitűzött
nemzeti zászlót, mentem utánad, apám, s menekülnék
át oda hozzád most is, csengetsz, hallom a hívást,
hallom s nem vehetem fel, ez úgysem lenne reális,
senki se bízhat az isteni rendszer térerejében,
mégis honnan hívsz most, halló, mennyi idő telt,
nap süt, csattog a zászló, megszakadok, lemerültem.

APOKRIF ÉNEKEK

I.

azonképpen itt e földön
jegyzetfüzet mintabörtön
sorok drótjában az áram
örtorony a miatyánkban

lélekfogytig ugyanabban
menetelve szakadatlan
védő vádolt vádló védett
és továbbsszáll az ítélet

örökli majd lányom fiam
unokáim mindannyian
írva lesz a nagykönyvekben
amit el sem követhetem

VITÉZ KATA BORBÁLA versei:

A FA ÁLMA

Messziről, fúj a szél,
a fának álmot ígér.

Álmot, melyben csillagok,
csillagokban fény ragyog.

A fényben, a tündöklő,
Mese Álmokat szövő.

Mese álmot szövöget,
álmot melyben csillagok,
csillagokban fény ragyog.

A fénybe egy fa álma
ringatott.

TUDOM

Én tudom az igazságot.
Tudom, mit nem lelek.
Tudom, hogy mindent
hiába keresek.

Tudom, hogy pillanat,
s elvész az egész;
tudom, mit nem lehet:

hiszen a világért élsz.

VITÉZ ANNA VERONIKA FESTMÉNYE

A KÉK ÁRNYALATAI

Kékben játszik
az ibolya virága,
Kéknek látszik
a jácint imája.

Kéken izzik
a felhők mögött az ég,
Kék az álom,
mit a holnap ígér.

Kék a sóhaj,
mit fáradtan mondasz,
Kék a jég,
mi éppen olvad.

Kék a tenger,
s kék a Föld,
Kék a víz,
és kék a zöld...

VITÉZ ANNA VERONIKA KÉPE

TORONYNAPLÓ

Gibson, az „anonim”*(Péntek, 2017. 02. 10.)*

Először is bevallom: Mel Gibson az egyik kedvenc színészem. Függetlenül attól, de részben azért is, hogy verekszik (a filmen vagy a rendőrrel); tudja, mi kell a nőnek (és kilencszeres apaként családbarát, noha a kilenc gyereket három anya szülte); hogy Jézus kegyetlen szenvedésének ábrázolása (és más okok) miatt antiszemitának bélyegezték; hogy az örültet nemcsak *Mad Max* szerepében vagy a *Halálos fegyver* Riggs nyomozójaként, de *Hamlet* bőrébe bújva is hitelesen alakította...

A Gibson-portré a fönti néhány címszóban még a bulvár szintjét sem éri el, belátom – de nem is ezért ültem a képernyő elé. Most az új háborús filmjét dicsérik, nem felejtve el főlemlegetni korábbi félrelépéseit, valamint szóvá tenni, hogy járt az Anonim Alkoholisták klubjába is. – Nos, itt ragadt le szürke elmém. Az Anonim Alkoholistákat ugyanis még értem, de vajon Mel Gibson melyik földrészen (vagy melyik párhuzamos világban) volt tagja a klubnak? – Merthogy sok mindent lehet mondani róla, de hogy bármilyen helyzetben és bárhol anonim tudna maradni?!

Ötven év fölött*(Szerda, 2017. 03. 01.)*

Nehogy azt higgyétek, hogy ötven év fölött ellustul az ember! Nem lustul el, sőt! Ötven év fölött lenne igazán elemében, ha volna olyan 'eleme', ahol kiteljesíthetné önmagát. Az életfogytig tartó tanulást sokáig szlogennek hittük, ma azonban mindennapi kényszer: ha nem tanulunk, akkor nemcsak lemaradunk, hanem meg sem értjük a világot, amelyet néhány évvel ezelőtt még mi szerettünk volna alakítani. Mi, ötven év fölött. Ilyenkor már rájövünk arra, hogy a világot nem mi alakítjuk, hanem az ötven év alattiak. Megpróbálhatunk szövetségesekeket keresni köztük. Sikertülni fog, ha nem esünk bele Dumbledore hibájába, aki a Harry Potter-regények egyik tanulságaként ismeri be: elfelejtette, hogy milyen volt gyerekek lenni, s a gyerektől olyan viselkedést vár, ahogyan ő kezelné a dolgokat, egy megélt élet tapasztalataival. Ötven év fölött viszont hogyan képzeljük magunkat húszévesnek? Mi, akik már lemondunk arról, hogy megváltuk a világot (hiszen a világot már volt, aki megváltsa) – egyszerűen csak megérteni szeretnénk. S talán ez a mi igazi adományunk: hogy rájövünk a megértés fontosságára. Ezért ülünk be újra az iskolapadba. Nem akarjuk megváltani, sem megváltoztatni, s nem akarjuk megtanulni az új világot, sőt, nem akarunk igazán tanulni sem. A megértésre vagyunk.

Arany 200*(Csütörtök, 2017. 03. 02.)*

Arany János bizonyára nem azt szeretné, hogy ennyire ünnepeljék. Azt jobban szeretné, ha olvasnák.

Mélyen Tisztelt Arany Úr, ha megengedi, az ünneplés helyett most olvasnám néhány versét. Karácsonyra kaptam meg balladáit – Zichy Mihály illusztrációival. *Vörös Rébék? Szóke Panni? Hídavatás? Árva fiú?* Mindegyiket olvastam, aztán a *Rákócziné* mellett állapodtam meg. „Ingó-bingó rózsabokor” dallamát magamban hordom, mint zengő népdalt, bárha énekelni nem tudok.

Teszi helyettem Arany, ki gyűjtötte is a dalt. Naponta legalább 200 sort kellene olvasni tőle... Sokat megértenénk vele a világból.

A gyász megszélidítése?*(Csütörtök, 2017. 03. 09.)*

Bizony, ötven fölött van érdeklődés felénk is az értésre, avagy a megértésre. A Debreceni Református Hittudományi Egyetem Szenior Akadémia hallgatói kéthetente megtöltik a Kollégium történelmi Oratóriumát. Az Arany János 21. századi aktualitásáról szóló előadás után a veszteség és gyász feldolgozása volt a téma (ami egyébként Aranytól sem esik túl messze – apró örömei mögött személyes és nemzeti veszteségek húzódtak). Az előadó (teológus, mentálhigiénés szakember) azzal zárta mondandóját, hogy a gyászt nem lehet feldolgozni, hanem a gyászt meg kell szelídíteni. Fölvettem, hogy nem lehet-e, hogy nem kell-e hozzászelídülni inkább a gyászhoz. Jól hangzott a mondat, talán költői is volt, enyhén patetikus. De az alapállás helytelen – mert a gyász nem szelíd. Nem lehet megszélidíteni, és nem lehet hozzászelídülni sem. Csak megszélidülni lehet a gyászban.

Kreatív irodalomóra*(Péntek, 2017. 03. 10.)*

A többi irodalmi tárgy közt Korunk irodalma című kurzust vezetek az egyetemen – nem magyar szakos hallgatóknak, akiknek én nem akarom megtanítani korunk irodalmát, sokkal inkább a nyitottságra, a kreatív hozzáállásra ösztönözném őket. A huszadik század egyes irodalmi jelenségeit kiemeljük az irodalomtörténetből, hogy aztán behelyezzük a saját történetünkbe. Meggyőződésem ugyanis, hogy az irodalomnak nincsen „könyvszagú” története – mert csak élő történetek vannak, melyek irodalmi formát is kaphatnak. Csak élő irodalom van, az irodalom élete pedig tőlünk függ.

Ezekon az órákon a hallgatók nemcsak hallgatnak, hanem írnak is, aztán beszélgetünk. Alkottunk szimbólumokat (miközben Adyról beszélgettünk), írtunk a „rég” jelzőhöz való személyes viszonyról (Krúdy Gyulát megidézve), Kosztolányi *A csúf lány* című tárcanovellája arra ösztönzött, hogy „A csúnya fiú” történetét is megírjuk, vagy arról beszéljünk, hogy valaki visszaélt a képeinkkel a facebookon.

Kezembe került az egyik múlt félévi szösszenet is, Apostol Anna írta, itt közlöm a glosszát az ő engedelmével.

„A Kollégium öreg falainak repedéseit, ráncait friss vakolat fedi, mint ahogy ma ez szokás: mindent, ami régi, ami már ráncosodik, elfedni, hogy megfeleljen az esztétikai elvárásoknak. Az udvar természetes burjánzását francia park térkövei közé szorították. Egy félhomályos teremben öt leány ül, akikre ugyanezek az elvárások vonatkoznak. Örökké frissnek és fiatalosnak látszani.

Fiúk nincsenek. (Talán ők nem feleltek meg az elvárásoknak...)”

Te meg én

(Hétfő, 2017. 03. 18.)

Egy csónakos kép mellé írtam ezt a verset – és olvasható is az első passzus a csónakos kép mellett. A kis költemény azonban így teljes:

TE MEG ÉN

Te meg én – a parton.
Te vigyázol a homlokomra,
én az árnyékkodat
tartom.

Te meg én – a tengeren.
Te a sirállyal röptülsz,
de mégis itt maradsz
velem.

Te meg én – a horizonton.
Fölénk feszül a mindenség,
míg hajad bíbor
szirmaiból kibontom
a hajnalt.

A fenti verssel egy estén született meg az alábbi néhány sor is, japános hangulat – haikunak indult, nem az lett; már majdnem tanka – mégsem az:

A TÜCSÖKRŐL ÉS A HOLDRÓL

Álmosan ébredsz,
egész éjjel egy tücsök
udvarolt a Holdnak.

Van még mit tanulnod
a tücsökről és a Holdról.

A városról (110.)

(Hétfő, 2017. 03. 20.)

„Véletlenül” születnek a versek. Vannak, akik ihletnek nevezik a véletleneket vagy amolyan „létrehívó alkalomnak”. Ez a létrehívó alkalom egy fölkerés volt: egy folyóirat újabb költeményeket kért tőlem. De nem voltak újabb költeményeim. Régi és újabb élményeim persze, voltak, de nem gondoltam arra, hogy vers legyen belőlük. Régi „ismerősöm” a francia Guillevic – aki a huszadik századi magyar versbarátait „ültette át” francia nyelvre –, egyetemi szakdolgozatomat az ő költészetéről írtam. Rövidversei, gnómái, tematikus ciklusai olyanok, mintha könyvet írna (a Mallarmé elgondolta értelemben) – az alanyi költő előbb tárgyiasítja a világot, aztán beleképze magát a tárgyakba, a világ alkatrészeibe, hogy új életet adjon nekik, magát pedig újraértelmezi ebben a tárgy-lélek viszonyban. Rövidverseim mintája Guillevic költészete. A most születő ciklust (könyvet) is neki ajánlom – „odaátra”. Hiszen az alkalomból (véletlenből) immár egy egész könyv formálódik. A folyóirat közli majd az első darabokat, én is átnyújtok egy csokrot az Olvasónak, egy másik folyóiratban újabb válogatás jelenik meg – és így tovább. A költő itt most nem játszik szerepet, a költő őszinte. S fölteszi a kérdést, hogy meddig vagy miért szereti a várost, ha a város nem szereti őt. A könyv erre is válaszol talán, addig is álljon itt a 110. vers:

Egyik reggel
bepültél az ablakomon.
Régen kiégett
olvasólámpámra szálltál,
s én elkezdtem másként
értelmezni a szavakat.

A virágok is elfordultak
az ablak elől,
nézték, ahogy nézel,
ahogy engem féltesz,
s beleömlik a versbe a sok
kicsi csönd.

1+5: BARÁTH PÁL ÉS TANÍTVÁNYAI

Csoportkiállítás a debreceni DOTE Elméleti Galériában

BARÁTH PÁL – BESSENYEI LILLA – BOTH TEODÓRA –
KUBINYI KRISZTINA – PIRCS BIANKA – V. SZABÓ ILDIKÓ

Ha a *testvérmúza* kifejezést halljuk, először a társművészetekre gondolunk (például a zene és képzőművészet, vagy a képzőművészet és irodalom, tánc és költészet, zene vagy szobrászat stb. egymást megtermékenyítő kapcsolatára). Aztán a híres művészbártságok (Picasso és Sztravinszkij, Apollinaire és a naiv vagy kubista festők) jutnak eszünkbe, illetve olyan esetek, amikor egy családban többen foglalkoznak művészetekkel (pl. a Ferenczyek), s egy alkotó több művészeti ágban hoz létre maradandó életművet (Michelangelo vagy Kassák). De a tudomány és művészet is kart ölthet (hiszen Zeusz és az emlékezet istennője, Mnémoszüné frigyéből született kilenc múza közt voltak a tudományok pártfogói is).

Pedig a mester–tanítvány viszony (Hollósy Simon és Holló László, vagy az e viszonyon jóval túlnőtt Rodin és Camille Claudel liezonja) szintén testvérműzsai kapcsolat. Ugyanis olyan kölcsönhatásról van szó, melyben a mester nemcsak tanít, hanem orientál és látásmódot alakít, mintát ad a művészi

attitűdhez, nem egy esetben stílusmóddal és témahatással, a szakmai mellett emberi–érzelmi kapcsolat is létrejön.

A tanítványai közt megjelenő Baráth Pál maga is emlékezhet első igazi mestereire, Félegyházi Lászlóra vagy Bíró Lajosra, amikor előbb a Medgyessy Kör, majd Stúdió tagja lett, s annak közepemzedékéhez tartozva alakította ki önálló festői és grafikai világát. Tagadhatatlan viszont (főleg az első időszak, az 1980-as évek elejének női aktjainál és csendéleteinél) a Félegyházi-hatás. Művészi érlelődését aztán az európai és tengerentúli tanulmányutak, a nagy (elsősorban francia) mestereknek az

élménye, köztük a szürrealisták (Magritte bűvölete és Dalí tisztelete) vagy a posztimpresszionisták szemléletformáló ereje, illetve a megélt élet tapasztalatai tovább alakították. Baráth Pál műtermében izgalmasan és egyedi módon keveredik a groteszk és a lírai, a szürreális és az ironizáló jelleg – legyen szó festményről, fekete-fehér vagy színes tusrajzról, a nő ábrázolásáról és az emberi kapcsolatok megjelenítéséről (talán csak a városképeit nem szintetizálja ily összetett érzékenységgel és somolygó eleganciával).

LIDÉRCEK – BARÁTH
PÁL FESTMÉNYE
(AZ ELŐZŐ OLDALON:
SECOND HAND)

Aczél Géza írta egy korábbi ajánlásában, hogy Baráth Pálnak határozott víziói vannak a világról. Tanítványai körében kiállított új képeire is tökéletesen illik Aczél jellemzése: „Groteszk líraiságnak nevezhetnénk azt az érzékenységet, ahogy korunk kallódó embereihez odahajol, s kegyetlenül deformál, ironikusan zsugorít, mihelyt [...] a jellemtelenség és a kisszerűség figuráiba ütközik.” A debreceni költő „a rossz közérzet lassan állandósuló jeladásai”-val állította szembe aényt, hogy Baráth Pál belső világában a Nő a „legbiztosabb szépség”, s valamilyen „halk elegancia” is megfogalmazódik ebben a viszonyban.

Vajon csodálkozunk-e azon, hogy a Baráth Pál mellett most kiállító öt tanítvány mindegyike nő?!

Nem mintha fiúkat nem tanított volna több évtizedes rajzpedagógiai pályafutása során, és nem különbözik a korrigálás és a bírálat mikéntje sem: a műteremben, a festőállvány előtt nincs pardon. Ám nemcsak azért izgalmas az alkalmi csoportosulás, mert alkotó nők állítanak ki egykori vagy mai mesztérükkel-tanárukkal, hanem azért is, mert öt teljesen különböző karakterről

van szó, akiknek önálló, érett elképzelésük van a világról, s ehhez a művészi (ön)kifejezés különböző módjait választották.

A hölgyek közül többeknek volt már önálló kiállítása. Külön is kiemelésre méltónak találok Both Teodóra munkásságát, aki a legkorábban volt Baráth-tanítvány. Művészete az elmúlt években kapott új lendületet, s az egyéni útját inkább a nagybányaiak (pl. Nicolae Suciú) hatása formálta, illetve művésztelepek, az ismerkedés a kortárs nemzetközi tendenciákkal, régi-új művészbártságok. Egyre gyakrabban állít ki önállóan – decemberben a Gyulai Várszínház látta vendégül festményeit, ősz elején az Élettudományi Központban (immár másodszor) mutatta be a műveit *Változásban* címmel. Alkotóvilága is folyton változásban van, mindig friss erőt mutat föl, és inspirálják a pillanatnyi érzések-érzések, a hangulatok és a találkozások. Meglepődtem volna, ha mostani öt képe között nem látok új, 2016. végi és 2017-es műveket – az absztrakt és figurális, a szimbolikus és expresszív határait és határátlépéseit reprezentálva, mellette a figurális részletek titkait faggatva. A domináns madár-szimbólumban egyszerre fogalmazza meg az egzisztenciális és érzéki önkifejezést – az *Aranykapu* szakralitása pedig egy új, transzcendens értékminőség felé vezeti őt.

TEODÓRA BOTH: ARANYKAPU

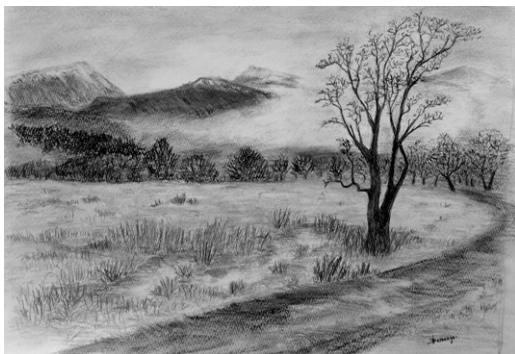
V. Szabó Ildikó is régi tanítvány, több önálló kiállítása volt 2010 óta, saját alkotói-pedagógiai elképzelései vannak, maga is tanít rajzot. Rendszeresen szerepelt a megyei őszi tárlatokon és a Medgyessy Kör tagjaként. 2015 nyarán mutatta be anyagát *Nyári zápor* címmel. Képeit jellemzi a derű és ködös nosztalgia kettős karaktere; számos kompozíciójának intellektuális bázisa a kísérletező kedv, ám a klasszikus formakultúra rendje általában fegyelmezi őt.

A csendéletei nem egyszerű tanulmányok, hanem allegorikus kifejezések: a virágok bíbor és jeges-kék tánca mögött emberi attitűdöket fedezünk föl; s szemben áll a csendélet háttérében föltáruuló ablaknyi végtelen szabadság a mozdulatlansággá korlátozott jelenléttel. Játék és humor ugyanúgy jellemzi, mint a szimbolikus látás és a drámai sűrítés, a gyermeki nyíltság és bölcs belátás. Portréja szintén jól tükrözi e kettősséget.

V. SZABÓ ILDIKÓ
ALLEGORIKUS CSENDÉLETE

Bessenyei Lilla bölcsész: a Debreceni Egyetemen diplomázott magyar irodalom, általános és alkalmazott nyelvész szakon. Már a gimnáziumban tanította őt Baráth Pál, akit újra fölkeresett az egyetem után, addigra viszont már nagy hatással volt rá Japán, ahol két évet ösztöndíjjal tölthetett el. A japán gondolkodás: a vallás és hétköznapi élet, a természet, ember és művészet szerves kapcsolata, a tradícióisztelet meghatározta gondolkodásának, alkotói viselkedésének alakulását. S igaz, hogy a „versenyszférában” helyezkedett el, de szüksége volt a Keleten is tanult szépségre, arra a természetbe rejtett mágiára, amely az alkotófolyamatban is jelen van. A rajzceruza után Baráth Pál adott újra ecsetet a kezébe, és két éve finomítja tovább látásmódját. A Bruges-i Csokoládéház vagy a párizsi utcakép jól érzékelhetően a mesterhatást tükrözi, a könnyed természetábrázolások azonban inkább a japán haiku-költéssel is rokon, a pillanatba sűrített öröklélmény kifejezését célozzák.

BESSENYEI LILLA:
NEWTONMORE

Pircs Bianka is a Debreceni Egyetemen tanult, a festészet szeretetét Sáros-patakról hozta, de inkább az északi (finn) kultúra és természet ragadta meg. Erről a *Finn nyár* című olajképe is tanúskodik; további természetképei közül a *Hajnal* egyúttal egzisztenciális üzenet is lehet. Az egyszerre fagyos-derengő hideg-meditatív élménnyel állnak szemben a *Határban* vihar ölelte pipacsai,

a *Majdnem színes* című kép a majdnem-sziget biztonságvágyával és a *Méltóság-teljesen* c. táncosnő-kép.

PIRCS BIANKA: HATÁRBAN

Az utóbbi tanulmány legalább annyira kifejezi a szépség felé vezető, olykor kiüresítő szenvedést, mint a szépség szenvedélyét. (A motívumválasztásban és feldolgozásban itt is felfedezhető a mester hatása: Baráth Pál egyik kedves festői és grafikai motívuma is a táncosnő).

Végül Kubinyi Krisztina képeiről szólunk, neki szintén nemrég volt önálló kamara-kiállítása, és a foglalkozását tekintve ő is távolabb került a művészet-től: állami köztisztviselő, és csak ritka szabadidejében tud Baráth Pál műtermébe járni – noha előtte (2010-ben) már elvégezte Bakos Szilvia jobb agyféltekés rajztanfolyamát, majd 2011–2014 között Potyók Tamás festőiskolájában több technikával ismerkedett meg. Két éve Baráth Pál próbálja – ahogy ő fogalmazott egy újságcikkben – „nagy türelemmel átadni az olajfestés titkát olykor makacs és önfejű tanítványának”. Festői érdeklődése a táj-ábrázolástól, a figurális és szimbolikus megjelenítésen keresztül, az absztrakttig terjed. Egyként szereti a természet, a fények és színek játékát. A látványba igyekszik belefogalmazni saját érzéseit. Az egyik legfontosabb dolog számára a bizalom; s úgy gondolja, hogy a természet sokszínűsége, ábrázolása is segítheti az emberek közötti kapcsolatok értelmezését. Itt látható képei egyrészt a messzi horizont és a természeti mikrovilág, a tájélmény és a jelkép összhangzatában szólnak hozzánk. A fa, virág, pillangó és a csónak is: ember; leképezése a létnek, annak felszabadult vágyaival és szorongásaival együtt.

TE MEG ÉN

Te meg én –
a parton.

Te vigyázol
a homlokomra,
én az árnyékokat
tartom.

TE MEG ÉN – KUBINYI KRISZTINA OLAJFESTMÉNYE

Ha az itt kiállító kezdő és haladó tanítványok egyszer megírják majd vissza-tekintő kiállításukra művészi biográfiájukat, fontos életrajzi pont lesz abban a következő félmondat: „...mestereim között volt Baráth Pál, Debrecenből”.

VENCSELLEI ISTVÁN KAPTA

A SZATHMÁRI PAP KÁROLY-ÉLETMŰDÍJ ARANY FOKOZATÁT

A Szathmári Pap Károly Nemzetközi Fotográfiai Fesztivál ötödik alkalommal megrendezett záróünnepségén, február 10-én, a Debreceni Művelődési Központ Belvárosi Galériájában (a nagyvárad Euro Foto Art Nemzetközi Egyesület szervezésében) adta át Tóth István (az egyesület elnöke) a Szathmári Pap Károly-életműdíjat Vencsellei István Medgyessy-, Csokonai-, Kölcsey- és Holló László-díjas fotóművésznek (a Magyar Kultúra Lovagjának, miniszteri kitüntetettnek, a Magyar Fotóművészek Szövetsége Életmű-díjasának, többszörös nívódíjas fotóművésznek).

VENCSELLEI ISTVÁN,
TÓTH ISTVÁN ÉS JANTYIK ZSOLT
(FOTÓ: ANDICS ÁRPÁD)

A fesztivál Szathmári Pap Károly, az első haditudósító fényképész tevékenységét és alkotásait hivatott népszerűsíteni, illetve nevéhez méltó kortárs kiállítások megszervezését tűzte ki céljául. A fesztivál keretén belül több mint 30 tárlatot nyitnak meg európai országokban, illetve Japánban és Kínában.

A záróünnepségen előadás hangzott el Szathmári Pap Károly életművéről, és megnyílt a fényképész digitalizált fotóiból rendezett kiállítás (valamint tárlat-vezetést tartott Oláh Tibor fotóművész is a saját kiállításáról).

SZATHMÁRI PAP KÁROLY:
A MOZSÁRÁGYÚ NÉPE
(a kép forrása: káféfőnix)

Vencsellei István életmű-kiállítását 2014 júniusában rendezték meg a Kölcsey Központ Bényi Árpád-termében. 80. születésnapja kínálta az apropót erre az áttekintésre. Az alkalomra kiadott album bevezetőjében a fotóművész költő kortársa, Béneyi József így fogalmazott:

Az a több és más, amely a megismert világot, az ezerarcú létezést – benne a tanítással és a szervezéssel, az alföldi és közép-európai lét művészi reprezentációjával – egyedivé teszi: „a kivételes tehetség és a képet készítő ember mögött álló erkölcsi tartás, a morál, a gondolat, [...] fészke nem csupán a szemben és a kézben, hanem a szívben, a lélekben rejtőzködik.” És korábban: „Vencsellei azért válhatott nem csupán ennek a tájnak a szinte ikonszerű személyiségévé, hanem a magyar fotóművészet élvonalának emblemikus alakjává, mert komoly művészi sikerrel megpróbálta bemutatni mindazt, amit átéltünk, amit szerettünk, és amit megsirattunk.”

Mindez azonban nem azt jelenti, hogy Vencsellei (oximoronnal élve) a múlt prófétája volna. A fotóművész ugyanis az időben-létet mindig a jelenben (és a jövő tükrében) szemlélte optikáján keresztül. Noha a fotográfia a pillanat művészete (amit maga is kiemel önvallomásában), az adott pillanat absztrahált valóságként jelenik meg a fényképeken. Szociográfiai erejű fotói egyszerre valóságdokumentumok és művészi interpretációk. Érzelmi kötődések a szülőkhöz, a fölnevelő közösséghez és a tájhoz, de a természethez és emberekhez fűződő élmény érzelmi-érzéki átgondolásai is.

Egyedi művészportrék (melyek közül külön ki kell emelni a Holló Lászlóról készült sorozatot) és képzőművészi érzékenységgel átfogalmazott (leginkább hortobágyi) egzisztenciális képallagóriák, szimbolikus tárgy- és épületfotók, valamint olyan riportképek, melyek az esemény mögött az emberi lelket és motivációkat, a társadalmi összefüggéseket is feltárják. Hite és gyakorlata szerint: a fotó nemcsak a pillanatot rögzíti, hanem felidézi a múlt örökségét, és rámutat a jövő lehetőségeire is.

Nem véletlen, hogy 1991-ben ő hozta létre a Magyar Újságírók Szövetsége Bálint György Újságíró Akadémia kihelyezett riporter szakát, amelyet hosszú időn át vezetett, tanított a Debreceni Egyetem szociológia tanszékén (növényékei közül sokan maradtak a szakmában, és próbálták ki magukat a művészetben). Világképét viszont nemcsak a szülőföld, a Bihar és Debrecen vagy a Hortobágy, hanem a nagyvilág is alakította. A legfontosabb önálló sorozatok listájából szemlélve is kiviláglik széles művészi-emberi horizontja. Nemcsak a Hortobágygal, a kézműves és népművészeti örökséggel foglalkozott, nemcsak művészportrékat és aktokat, egyedi tájértelmezéseket komponált, de kitekinített a Balkánra és a Szentföldre, a trianoni földräzi és létezéskeretekre vagy a Buenos Airestől Rómáig ívelő élménymezőkre is.

Vencsellei István több mint 50 évvel ezelőtt, 1966-ban rendezte meg első önálló kiállítását. Azóta – ha csak a mérvadó egyéni bemutatkozásait számoljuk is – több mint száz alkalommal mutatkozott be országszerte s Európában vagy az óceánon túl. Mintegy félszáz könyvet és albumot illusztrált, több könyv társszerzője is. (Hadd emeljem ki ezek közül nemcsak a Tóth-Máthé Miklóssal közösen jegyzett *Szekérsiratót*, de a Holló László 80. születésnapján készített sorozattal a Vencsellei István 80. születésnapján napvilágot látott verseskötetet is).

Vencsellei István klasszikus értékteremtő, értékközvetítő példamutató alkotó: Debrecen és (a Trianon előtti életérzéssel átítatott) Magyarország társadalomlátó fotóművészetében egyaránt. Számos eddigi kitüntetés és elismerés mellett immár a Szathmári Pap Károly-életműdíjnak is méltó helye van munkássága csúcán.

VENCSELLEI ISTVÁN: SZÜLEIM (1963)

MODERN „PARASZTEPOSZI” KÉPELBESZÉLÉSEK

Harangozó Miklós (1937–2014) festőművész emlékkiállítására Vaján

A Magyar Nemzeti Múzeum Vay Ádám Muzeális Gyűjteménye idei téli alkotótábori idényét (Dudás Gyula nagybányai festőművész tavalyi tárlatához hasonlóan) ismét egy emlékkiállítás megrendezésével indította február végén. Az intézmény egy olyan életmű előtt tisztelgett, amely jelentősen hozzájárult a régióban egyedülálló – s a több mint fél évszázaddal ezelőtt, Váci András és Molnár Mátyás kezdeményezésével útra indított – kortárs művészeti gyűjtemény gyarapításához. „Ugocsa megye tájfestője”, a nagyszőlősi járásban, Salánkon született és ott alkotó Harangozó Miklós 2014. április 30-án, 77. éves korában hunyt el.

A vajai közönség jól ismerheti Harangozó Miklós művészetét, emlékezhet őszinte, életvidám és közösségbarát természetére. 1994-ben már önálló kiállításon mutatta be képeit Vaján, ahol 1998-ban és 2001-ben is egyéni tárlattal jelentkezett, s részt vett az alkotótábor csoportos szemléin, hiszen rendszeresen meghívást kapott hazai alkotótáborokba: Vaja mellett sokáig Hajóson, illetve Szolnokon, Kőteleken, Balatonlellén, Dömsödön, Tiborszálláson és Kecskeméten is dolgozott.

Ebben az időszakban rendszeresen bemutatkozott a szűkebb régióban (Baktalórántházán, Fehérgyarmaton, Nyíregyházán, Nyírbátorban, Mátészalkán, Nagyállóban, Balkányban, Újfehértón, Máriapócsán) és az anyaország több városában (Budapesten, Cegléden, Egerben, Székesfehérváron, Szegeden, tatán, Szolnokon); festményei szintén egyéni tárlatokkal jutottak el Ausztriába, és volt lehetősége önállóan kiállítani Kijevben is.

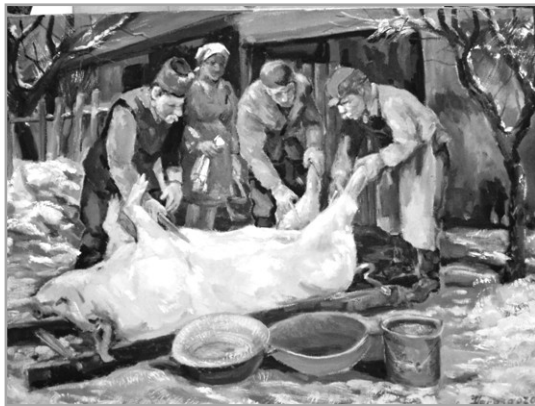
Amikor Harangozó Miklós biográfijából kiemeljük az egyéni és kollektív tárlatok listáját, látjuk, hogy 1961-ben ugyan már jelentkezett a járási csoportkiállításon, Nagyszőlősen, s a következő két és fél évtizedben meghívták műveit a megyei, köztársasági

és országos tárlatokra (Ungvár – 1963, 1968, 1980, 1985; Kijev – 1967, 1972, 1986; Moszkva – 1977, 1981, 1986), az igazi lendületet csak ötvenéves kora után kapta meg a művészete.

Persze, a pálya is rendhagyó módon indult: a katonai szolgálat után kezdett festeni, 1968-ban szerzett diplomát a Moszkvai Krupszkaja Képzőművészeti Népi Egyetemen, első önálló tárlatát a negyven évet betöltve, 1978-ban rendezte Ungváron. 1983-ban már magas szövetségi művészeti kitüntetést kapott *A huszti betongyár* című festményért, négy év múlva pedig újra elismerték az „össz-szövetségi” fesztivál-győztesi címmel. 2004-ben megkapta az Ukrajna Érdemes Művésze címet, 2008-ban tagja lett az Ukrán Képzőművészeti Szövetségnek, s elnyerte a Hollósy Simon Képzőművészeti Díjat.

Magyarországon 1986-ban állított ki először önállóan, s egy év múlva kezdett a hajósi nemzetközi alkotótáborba járni. A magyarországi élmények mellett a fő ösztönzést a kárpátaljai művésztársaktól kapta, hatásukra dolgozta ki egyéni ábrázolási világát, mellyel a szülőföld tájait, embereit mutatta be, jellemzően mély színérzékkel, ember és természet összhangjának megteremtésével. Ez a többi közt abban is megnyilvánul, ahogy nemcsak a táj emberarcúságát fejezi ki, hanem az ember tájban-fogantatását és természetéhez kötöttségét is érzékelteti.

FALUSI DISZNÓTOR
(AZ ELŐZŐ LAPON:
FOKHAGYMATISZTÍTÁS)
HARANGOZÓ MIKLÓS
FESTMÉNYEI

A *Kárpátinfo* portréírója „tépelődő, gondolkodó” alkotóként, „egyéniségének, szenvedéseinek, érzelmeinek paraszában izzó” művészként jellemezte Harangozó Miklóst, aki azért találta meg biztonsággal a saját útját, „mert egyéniségére és érzéseire hallgat. Élményszerű kapcsolata van a természettel, azok hőseivel majd’ mindennap”. Jellemezte őt a folyamatos útkeresés: élményben és kifejezésben egyaránt, noha sokrétű munkásságából leginkább a tematikus képköltés emelkedett ki: a tájkép- és portréfestés, illetve a csend-

életek világa. A színgazdagság mellett a dinamika és az életerő is meghatározó művein. Ez a mindennapok örömeiből, a hit biztonságából ugyanúgy fakadt, mint a megélt múlt becsületéből, a tradíciók tiszteletéből.

Harangozó Miklós a festmények modelljeit valódi hétköznapi hősöknek tekinti, ezért lengi át az ábrázolást a mesei vagy a rendhagyó, mintegy „paraszteposzi” elbeszélő atmoszféra. Ez egyúttal két sajátosságot tesz még hangsúlyosabbá: a zsánerinek tűnő jelenetes ábrázolás nem annyira az idillt, mint inkább a megmaradásért küzdő mindennapi tevékenységet emeli kultikus szintre. Boldogságforrás itt nemcsak a természet, hanem a munka is, ez pedig az örömök és gondok között sem tompuló lelki tisztasággal társul. S mivel a felnevelő környezetből merítette az elsődleges élményeket, a valószínűsége túl is hiteles az ábrázolás. 2005-ben egy vele készített interjúban (Kovács Erzsébet fölvetésére, mely szerint festményeiről jellegzetesen magyar falusi emberek, földműves parasztok köszönnek ránk), Harangozó Miklós a következőket felelte: „Máig gyermekkori élményeimből táplálkozom. Onnan jelenik meg az ökrös szekér, a kötényes bácsi a mező közepén, a tanyavilág, a juhász, az arató stb. Amikor ezeket a figurákat rajzolom, mindig a szüleimre gondolok: ők adják az erőt.”

BORZSA FOLYÓ
(SZEMKÖZT, FENT:
LOVAS FOGAT;
LENT: CSENDÉLET
GYÜMÖLCCSEL)
HARANGOZÓ
MIKLÓS FESTMÉNYEI

A pillanatba rejtett időt – tehát a jelen és a múlt, a cselekvés és a tradíció egzisztenciális egybekapcsolódását – autentikus festői megoldásokkal érzékelte: a látvány frissessége akár az ösztönös alkotás gesztusát is eszünkbe juttathatja, az erőteljes színgesztusok (ecsetvonások) mögött azonban az érzelmi kifejezés minősége munkál. A látvány összhangját az emberi jellem összetett karaktere, illetve a természet folyton változó dinamikája hozza létre. A színek harmóniája és disszonanciája, a fények és árnyékok viselkedése, a plein air ragyogó tisztasága alakítja nemcsak a táj érzékelését, hanem az ember személyiségének megformálását is.

Harangozó Miklós képeinek erről a sajátosságáról az alábbiakat olvassuk: „Kompozíciói dinamikusak, kifejezően elevenítik meg a fényt, az árnyékot, [úgy tűnik, mintha] a szikrázó napsugarakat fokozó villogó színek által a levegő is megsűrűsödne. A tobzódó okkersárga, vörös, kék, vakító fehér színfoltok szinte izzanak a vásznon. Az árnyékok súlyosságát, a napsütés tikkasztóvá válik. Azt a mélységet villantja fel, amely nélkül nincs művészet.”

Vajai emlékkiállításán egyaránt találunk képeket az 1990-es, 2000-es és 2010-es évekből, tehát abból a másfél-két évtizedből, mely időszak alatt a művész rendszeresen megfordult a városban. Három jellemző tematikája – a munkásember világa (a ház körüli, mezőgazdasági és betakarítási munkák), a természet ábrázolása (az évszakok váltakozása, a vízpart, szántófield és udvar fényviszonyainak érzékeltetése), a gyümölcs- és virágcsendélet – ebben az összeállításban is arányosan van jelen.

Izgalmas (és a vidéken ismerős) világot elevenít meg a *Falusi disznótor*, ma is a képen látható módon zajlik a krumpli szedés, a fokhagyma tisztítás, a tengerifejtés a téli konyhamelegben, a régi világot idézi az *Aratás*, a *Tavaszi szántás* az ökrökkel; expresszív jelenet a vihar elől hazahajtó *Lovasfogat*; átérezzük a fagyos széllel szembeszegülő ember dacoló kiszolgáltatottságát.

Kiemeljük Harangozó Miklós idős parasztasszony-ábrázolásait. Az idős asszony a páros alakos képeken is jelen van, a figura sors-allegorikus jellege azonban kifejezőbb az önálló alakok esetében. Az *Ebéd*, *Falusi udvarrészlet*, *Öreg néni*, s még inkább a *Minden nap állok az ablak előtt* és a *Tűzhely mellett* c. festmények ragadnak meg a karakter

és a szituáció mögött fölsejlő élet súlyával. A két utóbbi mű ráadásul ellentétes asszociációkat ébreszt: napfényes plein air és komor hangulatú enteriőr; az egyikben ott van a lemondás és a megbékélés melankolikus harmóniája, a másikban a remény és kétségbeesés növekedik szomorú szorongássá. Nem győzhet azonban az étellel szembeni gyanakvás, mert az ember mindig a tevékenységbe és a környezetbe feledkezik, illetve abból merít erőt és hitet.

Harangozó Miklós a természetet tartotta legszigorúbb tanítómesterének, de ebben nemcsak a táj – olykor a vadregényes Kárpátok romantikus tája – van benne, hanem az emberi természet parancsa is. A 70. születésnapján rendezett beregszászi kiállításán úgy fogalmazott, hogy ő „azt a természetet szereti megfesteni, amit az Isten adott nekünk”, művészetének ezért egyik célja annak érzékeltetése is, hogy „milyen szép az élet”.

Ez a szépségben megfogalmazódó életöröm csakis az erkölcs révén érvényesülhet, a kettő találkozása mögött pedig fölsejlik a természet és az ember igazsága. Ez egyúttal a művészi igazság is, amit egykor Kazinczy Ferenc így fogalmazott meg: „Jót s jót! – ebben áll a nagy titok.”

HARANGOZÓ MIKLÓS: ARATÁS
(LENT: TÉLI IDŐ)

(A FENT KÖZÖLT SZÖVEG
ELHANGZOTT A VAY ÁDÁM
KASTÉLYBAN, A FEBRUÁR 22-ÉN
BEMUTATOTT HARANGOZÓ
MIKLÓS EMLÉKKIÁLLÍTÁS
MEGNYITÓJÁN)

VAJAI UTCARÉSZLET –
HARANGOZÓ MIKLÓS
FESTMÉNYE

A vajai nemzetközi alkotótábor 17. téli idényén 12 művész vett részt február 20-tól a Vay Ádám kastélyban; az itt készült munkákból rendezett záró kiállítást március 3-án Szöllősi Tibor nyitotta meg.

A XVII. Vajai Téli Alkotótáborban a következő művészek vettek részt:

DOMOCOS IOAN, TIKOSI ZOLTÁN, VASSY ERZSÉBET – Nagyvárád; GAJDÁN ZSUZA – Hajdúböszörmény, HEGEDŰS ISTVÁN – Máramarossziget, KONDRÁK MATYIKÓ MARGÓ – Nagybánya, PÁLFY JULIANNA és PÁLFY ISTVÁN (PUTYU) – Szigetszentmiklós, SALAMON GYÖRGY – Budapest, SEBESTYÉN ERZSÉBET és TARR JÁNOS- Vaja, VINCZE LÁSZLÓ - Esztergom

**KÉPES KULTURÁLIS
ÉS MŰVÉSZETI HÍREK**

CSUDASZÉP KÉPEK címmel nyílt meg Váli Dezső festőművész új kiállítása február 14-én a Godot Galériában. A „*kidobom ezredik gyenge festményem*” című összeállítás hú a rendhagyó cikluscímekhez (*illegális bencés kiscserkész; letiltom képeim külföldre kerülését; képeim szétajándékozása; megtalálom a világ legszebb kavicját; kidobom azt a kavicsot* stb.)

VÁLI DEZSŐ: FEKETE MŰTEREM. – A MŰVÉSZ ÚGY ÉL, HOGY BÁRMIKOR BÁRMI MEGTÖRTÉNHEK VELE, „CELLAMAGÁNYÁBAN” NEM LEPŐDIK MEG SEMMIN, ÉS NEM IS VÁR SEMMIT A VILÁGTÓL... A „CSUDASZÉP” VÁLI DEZSŐ-KÉPEK MÁRCIUS 18-IG VOLTAK MEGTEKINTHETŐK

GULÁG 800 EZER. – Ezzel a címmel nyílt tíz napig látható szabadtéri kiállítás Debrecenben február 17-én. A városháza melletti installáció a kényszermunkáborokba hurcolt mintegy 800 ezer magyarnak állított emléket. Az önkényuralmi jelképnek számító vörös csillag, a sarló és kalapács mellett az áldozatokra fejfák emlékeztettek. A piac utcai – belvárosi – helyszínt az indokolta, hogy itt láthatta a mementót a legtöbb ember. A kommunista diktatúrák áldozatainak emléknapja február 25., mely a Gulág-emlékév záró eseménye. Az installáció Szombathely, Pécs és Budapest után érkezett Debrecenbe. A szovjet gulágokról 400 ezer magyar soha nem tért vissza (Debrecen lakosságának majd’ kétszerese...)

A DEBRECENI UZONYI FERENC A PÁRIZSI SZALONBAN

Uzonyi Ferenc debreceni festőművész munkáját beválogatták a 2017. évi Párizsi Szalon munkái közé, ahol a Szalon különdíját Prix A. Guillemet–Delaistre-díjat ítélte oda neki a zsűri.

ELEMEK
UZONYI FERENC
FESTŐMŰVÉSZ
ÉS A PÁRIZSI SZALON
KÜLÖNDÍJAS ALKOTÁSA

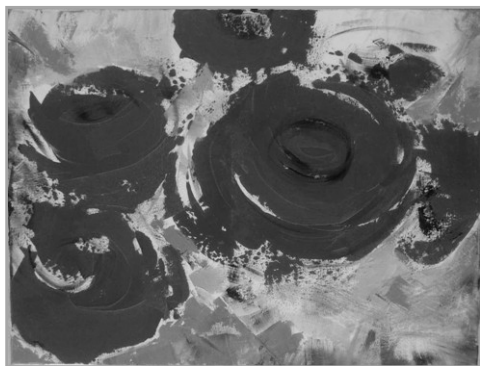

A Debrecenben élő Uzonyi Ferenc ötvenéves kora után, 2014-ben kezdett bele új festői programjának megvalósításába: a táj helyett a természet- és (vagy inkább) létezésélményt, a figura helyett az emberek és találkozások szubsztanciáját, a fény és környezet, a belső és külső, a mélység és magasság, az emberi és transzcendens viszonyát faggatta műtermében. A debreceni közönség nagyobb válogatását látta 2016. május végén – az *Absztraktok* sorozathoz született Vitéz Ferenc-versek és a közös kötet bemutatójának apropóján. Uzonyi már akkor jelezte, hogy érdeklődés van Párizsból az új képek iránt, és nagy eséllyel pályázhat a részvételre a Párizsi Szalonban is, ahol elsősorban a francia kortárs művészek munkáit állítják ki, ám a még a 17. sz. közepén létrejött intézmény rendszeresen fogadja a leghetesebb külföldi alkotókat is. Itt aratott sikert a magyar művészek közül Munkácsy Mihály (1869-ben és 1876-ban) és Holló László is (akit 1912-ben a kiállítást követően hívtak meg az Union Internationale des Beaux-Arts et des Lettres tagjai közé). Debreceni festő tehát első alkalommal részesült ilyen jeles kitüntetésben – hiszen Holló László akkor még kiskunfélegyházi volt, csak 1914-ben érkezett a városba, ahol (a családi események alakulása miatt – házasságkötés Hrabéczy Annával) 1918-tól haláláig élt. Uzonyi Ferencet szintén segítették művészi kiteljesedésének ösztönzésében a családi szálak, hiszen egyik leánya, Noémi, aki Párizsban tanult,

meghívta Debrecenbe a Szalon korábbi alelnökét, Guy Geymann szobrászművészt, aki – a Modembe látogatva, majd Uzonyi Ferenc műtermében is járva – azonnal megfogalmazta szándékát, hogy jövőre Magyarország legyen a Párizsi Szalon díszvendége (Dél-Korea, Németország és Oroszország után).

Uzonyi Ferenc nevét UZONY névvel leljük föl az első napon máris több mint 11 ezer látogatót vonzó kiállítás katalógusában – de az összességében sok százezer látogatónál is nagyobb elismerés nemcsak a különdíj (és a szereplésének, illetve a művészetdiplomáciai tevékenységének köszönhető ország-meghívás) formájában mérhető, hanem a műkereskedelmi érdeklődésben is. A festményét már az első napon megvásárolták, s két párizsi kiállítás-meghívást kapott. Mindkettőt az idén rendező egy-egy párizsi galéria, nyitott azonban az út előtte Angliába, valamint az Egyesült Államokba is.

Érdeemes földideznünk a *Néző • Pont*ban megjelent első reflexiót a kiállításra, illetve a közös kötetünk ajánlását: „Uzonyi olyan képi struktúrát épít fel, amelyek archetípusai kimutathatók a természetben. Sok időt tölt víz közelében, vizsgálja a

vízfelületen megfigyelhető játékoskosságot, az állandó, napszaktól függő változást. A vízcseppek, a buborékok, azok csillogása, az ösztönösen érezhető szakrális geometria törvényeit követik.

UZONYI FERENC:
FLOWERS

A természeti világ olyan gazdag témakincset kínál, amely szinte kimeríthetetlen. Mesterei (a többi közt Kapcsa János és Bényi Árpád) sok mindenre, ecsetkezelésre, technikára megtanítottak, a természet egységének, harmóniájának felismeréséhez pedig Eckhart Tolle és Hermann Hesse írásai adtak segítséget.

Festményei térben is hatnak és plasztikusak. Képeire jellemző az esetlegesség és kiszámíthatóság, a tér és sík találkozása, ennél fogva olyan asszociációt kelthetnek a nézőben, hogy amit lát, az nem más, mint mikroszkopikus képek felnagyítása, vagy valami ahhoz hasonló, a mikro-faunától egészen a makrokozmoszig. Képeit nézve sokszor azt érezhetjük, hogy egy szakrális térbe lépünk, látjuk és érezzük a harmóniát, és ezt a harmóniát – a tér szentségét – mérhető objektív tulajdonságok adják, amelyek a szépség titkát hordozzák magukban.”

„Uzonyi Ferenc absztraktjai tulajdonképpen expresszív lélekaktok. Hiszen nem a test, hanem a lélek vetkőzik meztelenre, indulatok lobognak a képek festékbőrén. Szorongások és haragok, csalódások és rácsodálkozások, örömök és virágnylások, felszikkasztó vágyak és nekiiramodások, fojtott könnyek és az égből puha páráként aláereszkedő derűk tündökölnek-kavarognak-sikonganak-hörögnek, a figura kényszerétől megszabadulva, asszociatív látomásos kompozíciókat hozva létre. Szinte naponta születik ilyen nagyobb méretű kép: látszólag dekoratív kellék, melynek a bátrabb berendezésű lakásokban ugyanúgy ott van a helye, mint ahogy ott volna a világ nagyvárosainak modern múzeumi gyűjteményeiben. Mégsem 'kellék', hanem mindegyik drámai főszerep.

Sorsot hordoz, színekbe és ébredésgesztusokba kódolt világmodell a kép. Uzonyinál az absztrakció egyrészt a kimondást segítő, a bűntől való szabadulást, a katarzist szolgáló stíluseszköz, de még inkább nyílt álca: egymás titkait is őrző színrétegekbe, érzéki jelekbe és a tekintet nyomán is lüktetni kezdő nyomokba rejtőzik – hogy mindenki lássa lelkét ebben az angvalléptű, ebben a lázasan csillogó, ebben a rózsanyílásba és kavicscobbanásba feledkező alkotó örömben.”

UZONYI FERENC: ABSTRACT 15.7 (FENT); ACCELERATION

Holló László
grafikái

EMLÉKKIÁLLÍTÁS
a művész születésének 130. évfordulója tiszteletére
válogatás Máté László debreceni műgyűjtő grafikáiból.
Megnyitó időpontja:
2017. március 6. 17 órakor
a debreceni Egri Borozó Borbarát Galériájában
Bajcsy Zsilinszki utca 2.
Megnyitja:
Vitéz Ferenc
költő, művészeti író

A kiállítás megtekinthető:
2017. április 6-ig
a nyitvatartás idejében
A kiállított grafikák többsége még nem szerepelt kiállításon.

Minden érdeklődőt barátsággal várunk!

HOLLÓ LÁSZLÓ MAGÁNGYŰJTEMÉNYI GRAFIKÁI A DEBERCENI EGRI BOROZÓ GALÉRIÁBAN

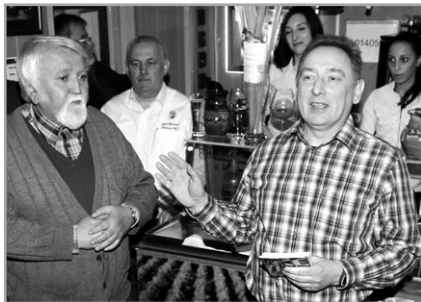
Máté László debreceni műgyűjtő újabb magánkollektív kiállítását mutatta be március 6-án, Holló László Kossuth-díjas festőművész születésének 130. évfordulóján a debreceni belvárosi, Bajcsy-Zsilinszky utcai Egri Borozó galériájában.

Máté László olyan művészettörténeti érdekességekkel is a közönség elé állt, mint egy 1913-as ceruzarajzzal, a Múzsáról, Maksa Olgáról készített széngrafikával vagy a művész párizsi időszakát és inspirációit lezáró, 1920-as évek akvarelljeivel. S láthattuk a korai tiszadai ciklus egyik meghatározó képének (*Homokhordás a dadaí révénél*) szénvázlatát, illetve a ritkaságnak számító akvarell egyik darabját is a Tócoskertről (Holló László egyik fő témainspirációja saját lakókörnyezete volt).

MÁTÉ LÁSZLÓ BESZÉL HOLLÓ LÁSZLÓ MŰVEIHEZ FÜZŐDŐ KAPCSOLATÁRÓL (FOTÓ: VARGA JÓZSEF)

Holló László grafikai életműve szinte a festői teljesítménnyel egyenértékű, noha – Végvári Lajos '80-as évekbeli megállapítása szerint a festői életmű sincs a helyén. Maig várat magára az elismerés, bár a gyűjtői érdeklődés is lassan igazolni látszik az esztétikai értéket és a művészettörténeti jelentőséget. Holló ugyanis a magyar lírai expresszionizmus egyik megújítója és a történelmi (expresszionista) szimbolizmus egyik modern magyar megteremtője volt – pl. a Szent István (és Koppány) sorozatával. (A kiállításon az esztergomi székesegyház megalapításáról készült Holló-festmény egyik, dokumentumértékű grafikai vázlatát is megtekinthették az érdeklődők.)

Holló László Debrecenhez való viszonya felemás: 1929-es naplója arról számol be, hogy menekülni szeretet volna innen, viszont a vidéki töltekezések után mindig ide tért vissza, s szülőföldjénél is erősebb vonzódásokat kért (illetve adott) a város. Mert ez a Debrecen úgy volt a költők és művészek kertje, hogy a földet és a termést is a költők és művészek adták...

ERDÉLYI MÁRTA *A FESŐ LEVELE*
FELESÉGÉNEK CÍMŰ VERSET MONDJA
A KIÁLLÍTÁS MEGNYITÁSA ELŐTT

(FOTÓ: ANDICS ÁRPÁD)

HOLLÓ LÁSZLÓ SZÜLETÉSÉNEK 130. ÉVFORDULÓJÁN, MÁRCIUS 6-ÁN TARTOTT KOSZORÚZÁSSAL EGYBEKÖTÖTT MEGEMLEKEZÉST AZ EMLÉKHÁZAT GONDOZÓ MEDGYESSY FERENC GIMNÁZIUM.

ANDICS ÁRPÁD FELVÉTELÉN TAMUS ISTVÁN ÉS VELÉNYI RUDOLF GRAFIKUSMŰVÉSZEK RÓJÁK LE TISZTELETÜKET A DEBRECENI FESŐ-ELŐD TÓCÓSKERTI EMLÉKMŰVÉNÉL

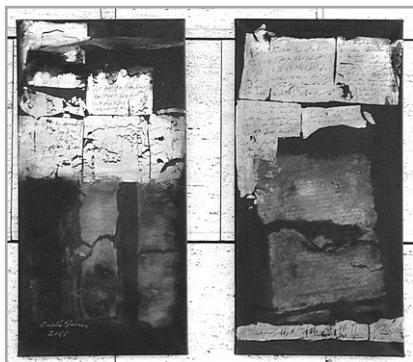
DEBRECENI TAVASZI TÁRLAT

A XXVI. Debreceni Tavaszi Tárlatra 57 alkotó 140 művel pályázott. A zsűri 50 alkotó 72 művét javasolta kiállításra. A tavaszi szemlén emlékeztek az elmúlt évben, 80. éves korában elhunyt Józsa János festő- és grafikusművészre is.

KOMOLAY SZABOLCS ALPOLGÁRMESTER DEBRECEN FŐDJÁT ADJA ÁT LUKÁCS GÁBOR FESTŐMŰVÉSZNEK

A zsűri nívódíja: TORÓ JÓZSEF festőművész; a Kreatív Art Művészellátó díja: GONDA ZOLTÁN festőművész; a Péter Képerkeztetés – Holló László Galéria díja: GAJDÁN ZSUZSA festőművész; a Blondex Művészellátó díja: BURAI ISTVÁN festőművész; a Főnix Rendezvényszervező Közhasznú nkft. díja: JÁSZBERÉNYI-SZENDŐFI ÉVA képzőművész; Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának díja: MAKOLDI SÁNDOR festőművész; Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának fődjia: LUKÁCS GÁBOR festőművész; az Emberi Erőforrások Minisztériumának Fődíja: CSERNOK TIBOR szobrászművész.

GAJDÁN ZSUZSA DÍJAZOTT MŰVEI; TÓRÓ JÓZSEF TAMUS ISTVÁNTÓL VESZI ÁT A DÍJAT (FOTÓK ÉS REPRODUKCIÓ: VARGA JÓZSEF)

BONCSÉR ÁRPÁD
szobrászművész kapta meg a Holló László-díjat 2017. március 9-én – az elismerést a művész a tiszadadi Holló László-emlékházban vette át. (A díj kuratóriuma immár Holló szülővárosában, Kiskunfélegyházán működik, tekintettel az alapító Maksa Olga és Ujváry Zoltán magas életkorára.)

MÁRCIUSTÓL ISMÉT VÁRJA A GYŰJTŐKET A DEBRECENI RÉGISÉGVÁSÁR

A debreceni Kishegyesi úti régiségvásár 2017. évi programja:
április 9.; 23.; május 14.; 28.;
június 11.; 25.; július 9.; 23.;
augusztus 13.; 20.; 27.;
szeptember 9. (Hajdúszoboszlón); 10.; 24.;
október 8.; 22.; november 12.; 26.; december 10.

(Információ kérhető Máté László vásárszerveztől: 06 30 416 2738; www.debreceniregisegvasar.hu)

DEBRECENI RÉGISÉGVÁSÁR VÁSÁRNAPTÁR 2017

JANUÁR	FEBRUÁR	MÁRCIUS
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31
ÁPRILIS	MÁJUS	JÚNIUS
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
JULIUS	AUGUSZTUS	SEPTEMBER
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
OKTÓBER	NOVEMBER	DECEMBER
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

Debrecen, Kishegyesi út 1-11. TESCO parkoló
Információ: 06 30 416 2738 Máté László
www.debreceniregisegvasar.hu
facebook: Debreceni Régiségvásár
Hajdúszoboszló, szeptember 9.

ÉRTÉKMENTÉS 40 ÉVE

Molnár Tiborné Király Zsiga-díjas hímző népi iparművész alkotásaiból nyílt kiállítás március 10-én a debreceni Tímárházban. A tárlatot V. Szathmári Ibolya etnográfus nyitotta meg, közreműködtek a Hajdú Táncegyüttes tagjai, valamint Erdélyi Márta Sesztina-díjas versmondó. (Ezzel párhuzamosan a Debreceni Művelődési Központ Tiszta Forrás Hímzőköre tagjainak munkáiból berendezett tárlat is megtekinthető volt április 3-ig a kisgalériában.)

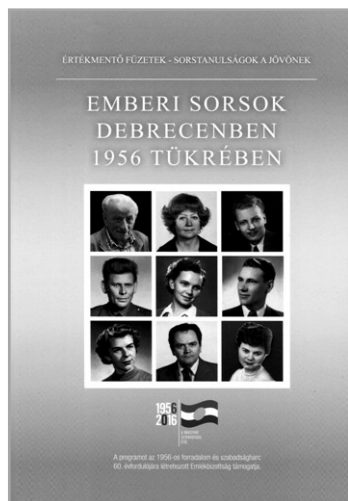
FOTÓ: ANDICS ÁRPÁD

EMBERI SORSOK DEBRECENBEN 1956 TÜKRÉBEN címmel jelent meg könyv az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulójára a Nagy Imre Társaság Hajdú-Bihar megyei szervezete kiadásában az *Értékmentő fizetek* sorozatban. Az interjúkötet bemutatóját a múlt év december 8-án tartották a debreceni Méliusz Könyvtár Benedek Elek fiókkönyvtárában. Köszöntőt Komolay Szabolcs (*a képen*), debreceni alpolgármester mondott.

(FOTÓ: ANDICS ÁRPÁD)

A kötetet Andics Árpád és Erdélyi Márta szerkesztők mutatták be; közreműködtek a riportalányok (Biczó Gyula, Mervó Zoltán és felesége, dr. Vajda Róza, dr. Darin Sándorné, Deli Kálmán, Mezei Kálmánné, Szalai Lajosné Mezei Jolán, Martinkovics Imre, Siket Györgyné Oláh Erzsébet, dr. Major Józsefné Szilágyi Karolin, id. Csizmadia Imre), Filep Tibor lektor és Dalmi Dóra (fuvolán). A kötetben az interjúk és visszaemlékezések mellett korabeli és mai fotográfiák egyaránt szerepelnek, illetve szöveges dokumentációt s fotóalbumot találunk a könyv végén a Nagy Imre Társaság hajdú-bihari szervezetének főbb közéleti szerepvállalásairól, valamint tevékenységi köreiről

„A HAZA MINDEN ELŐTT”
ERDÉLYI MÁRTA ELŐADÓI
MISSZIÓJA

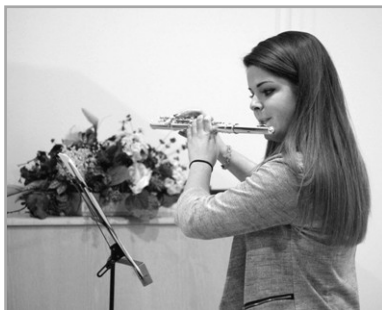
„EGY ÁGYON, EGY KENYÉREN” című Ratkó József-émlékműsorával Erdélyi Márta debreceni versmondó (Erdei Sándor költő, szerkesztő közreműködésével) a múlt évben több helyen is föllépett – 2016 októberében Kabán szerepelt.

„A HAZA MINDEN ELŐTT” c. a Magyar Kultúra Napjára összeállított műsorával több helyen is szerepelt – a balmazújvárosi Lengyel Menyhért Városi Könyvtárban január 20-án lépett föl, Dalmi Dóra (fuvola) közreműködésével.

Dalmi Dóra, a Debreceni Református Hittudományi Egyeteme elsőéves tanító szakos hallgatója rendszeres közreműködője az Erdélyi Márta által összeállított irodalmi műsoroknak.

Andics Árpád felvételén a – nagyhegyesi és balmazújvárosi előadások után három nappal – január 23-i, nyíregyházi Móricz Zsigmond megyei könyvtárban nagyszámú érdeklődő előtt tartott előadáson

szerepelt (lent a nyíregyházi közönség). A műsorban mások közt Kölcsey Ferenc, Reményik Sándor, József Attila, Juhász Gyula, Füst Milán, Mécs László, Sinka István, Márai Sándor, Faludy György, Wass Albert, Ratkó József, Szalai Csaba, Ady Endre, Simonyi Imre művei hangzottak el. (FOTÓK: ANDICS ÁRPÁD)

SÁRKÁNYHEGEDŰ

Hajdú Kati íróval és Illés Márta illusztrátorral találkozhattak az érdeklődők (gyerekek és szülei) zenés könyvbemutató keretében március 21-én a debreceni Méliusz Könyvtár gyermekkönyvtári részlegében.

A MÉLIUSZ BENEDEK ELEK KÖNYVTÁR
(DEBRECEN) TERVEZETT PROGRAMJAIBÓL

Szógyöngyök (könyvbemutató – Főnix Irodalmi Kör)	április 12.
Koroknai Róza kiállítása	április 18.
A Nagy Háború olasz hadszínterei (Detrich János előadása)	április 19.
Hazahív (verseskötet bemutató)	május 10.
Így élünk mi Kárpátalján (Bacsikai Béla és Bacsikai Adrienn előadása)	május 17.
Gerhard Cervenka kiállítása	június 13.
Tikász Sándor kiállítása	szeptember 12.

HÁZAK – KOROKNAI RÓZA FESTNMÉNYE

A kálvini reformáció Magyarországon (Csohány János előadása)	szeptember 20.
Versmondó verseny Tompa Mihály születésének 200. évfordulójára (<i>jelentkezési határidő: szeptember 15.</i>)	október 2.
100 éve született Szabó Magda (kiállítás és megemlékezés)	október 4.
Turcsányi Béla kiállítása	október 10.
Halottak napi hárfanéek (Illés László előadása)	november 9.
Kökényné Szaka Emma kiállítása	november 14.
A Maticska Jenő Alkotó és Képzőművészeti Kör kiállítása	december 12.

TURCSÁNYI BÉLA FESTMÉNYEI

ANGYALI ÜDVÖZLET – „AZ ÉLET SZÉP”
Festmények és fotók a móri kastélyban

Teodóra Both *Angyali üdvözet* című kiállítását Pinke Miklós képzőművész nyitotta meg a móri Lamberg-kastély Kulturális Központban március 3-án (köszöntőt Fenyves Péter polgármester mondott, közreműködött a Kiszely Generáció).

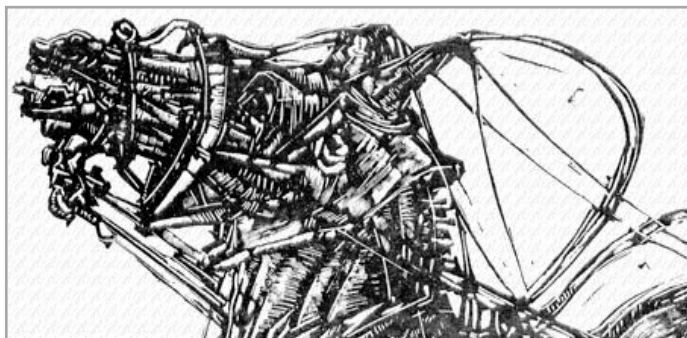
A kiállítás április 9-én zárult.

A Lamberg-kastély Teodóra Both tárlatával párhuzamosan rendezte meg Szirtes Sára „Az élet szép” című fotókiállítását is.

ANGYALI ÜDVÖZLET – TEODÓRA BOTH FESTMÉNYE

MAGYAR SZABADSÁGHARCOK ÉS FORRADALMAK

A Kisgrafika Barátok Köre március 1-jén rendezte meg legújabb kiállítását a Litea Könyvszalomban, a budai várban. A Balajti Károly, Kerékgyártó László, Kőhegyi Gyula, Molnár Icsu István, Sajtos Gyula és Salamon Árpád, Treier Erzsébet, Ürmös Péter, Vén Zoltán műveiből (dr. Arató Antal, Skornyák Ferencné és Vasné dr. Tóth Kornélia gyűjteményeiből) válogató tárlatot Ürmös Péter grafikusművész, az egyesület elnöke nyitotta meg.

KÖNIG
RÓBERT
METSZETE

„AZ ÉN SZÍNEIM” – MAKAI IMRE 60. SZÜLETÉSNAPI KIÁLLÍTÁSA

A lírai (olykor merész) színeket és izgalmas (expresszív) ecsetkezelést alkalmazó, a hajdúörökséget is megörökítő 60 éves Makai Imre ünnepi – korábbi és újabb munkáiból válogatott – kiállítását március 14-én Angyal László festőművész nyitotta meg a hajdúböszörményi Silye Gábor Művelődési Központban.

MAKAI IMRE FESTMÉNYEIBŐL

FÜLÖP SÁNDOR FESTŐMŰVÉSZ (1928–2012) ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSA

Fülöp Sándor képei elsősorban szülőföldjéhez, a szatmári tájhoz kapcsolódnak, ám gyökerei a Hajdúsághoz kötik, képei pedig egyetemes értékeket, természet- és Istenszeretetet sugároznak, az önzetlenség és a lelkiismeret, az alázat és mértéktartás jegyében. Állandó kiállítását a hajdúböszörményi Silye Gábor Művelődési Központ konferenciatermében rendezték be. A tárlatot március 15-én Kiss Attila polgármester köszöntötte, majd a társ-szervező Református Szatmárért Közhasznú Egyesület elnöke, Fülöp István avatta föl személyes megemlékezésével.

FÜLÖP SÁNDOR ALKOTÁSA

200 ÉVE SZÜLETETT SILLYE GÁBOR

200 éve született a legjelentősebb hajdú politikus, Sillye Gábor (1817–1894), aki Hajdúböszörmény és a Hajdúkerület emblematisz politikusa volt. Kalandos életútja során számos tisztséget betöltött.

Kormánybiztos volt az 1848-49-es forradalom és szabadságharcban, a forradalom után pedig a Hajdúkerület utolsó főkapitányát tisztelhetjük benne.

Hajdúböszörményben március 21-én ünnepelték Sillye Gábor emléknapiját koszorúzásokkal, illetve Nyakas Miklós történész életút-előadását hallgathatták meg az érdeklődők a főkapitányról elnevezett művelődési központban, ahol bemutatták a *Szózat a hajdúkerület ügyében*, illetve a *Pozsony 1847* című reprint kiadványokat.

Sillye Gábor nemcsak a politikában, de a történetírásban és a közigazgatásban is maradandót alkotott

A DEBRECENI EGYETEM KÖZMŰVELŐDÉSI TITKÁRSÁGÁNAK KIÁLLÍTÁSAIBÓL

KÍNAI ECSETVONÁSOK címmel nyílt meg Petró Mátyás tusfestmény tárlata február végén a DOTE Elméleti Galériában.

Az alkotó radiológus rezidens a Debreceni Egyetem Klinikai Központjában. 2010-ben fél évet Kínában tanult (hagyományos kínai orvoslást), ott ismerkedett meg a mindennapokat átjáró keleti kultúrával s annak színes szimbólumvilágával. Három éve a kínai tusfestéssel is foglalkozik, most ennek eredményeit mutatta be.

Huba Mihály és Tóth Dóra képei. Az ecsethegyen túl címmel március 18-án nyílt meg Tóth Dóra kiállítása a Debreceni Egyetem Élettudományi Galériájában. Az Elméleti Galériában másnap mutatkozott be Huba Mihály (aki a megnyitón gitáron is közreműködött). Mindkét kiállítás három héten keresztül volt látható.

Lapzárta

XX. SZÁZADI ÜZENET

Rácz György emlékkiállítása a Debreceni Művelődési Központ Belvárosi Galériájában

Rácz György festőművész (1944–2008) emléktárlata *XX. századi üzenet* címmel március 22-étől látható a Belvárosi Galériában. P. Szabó Ernő művészettörténész így jellemezte az alkotót:

„Mintha a Viharsarok, vagy a Hortobágy kicserepesedett szikes földje lenne, Rácz György némelyik alkotásán olyan mélyen töredezett, olyan expresszív hatású a felület. Másokon fa, rozsdás fém, drótdarab jelenik meg, csupa olyan anyag, amely az alföldi tájhoz vagy épp a XX. század második felének Kelet-Európájához köthető, még akkor is, ha a képzőművészet hagyományos műfajainak a megújítása a hétköznapi világára utaló anyaghasználattal való gazdagítása az egyetemes művészetben több mint százéves folyamat. [...]

éppen olyan szervesen kapcsolódnak egybe Rácz György művészetében az idő és a tér nagy összefüggéseire, a szűkebb térség minőségeire utaló mozzanatok, ahogyan általában is egyre fontosabb lesz a regionális érték szerepe a kontinenseken átívelő folyamatok formálásában.”

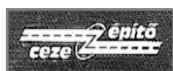
Rácz György 1944-ben született Szarvason. Művészeti középiskolát végzett Budapesten és Szegeden. Ruzicskay György magántanítványa volt. 1970-ben került Hajdúszoboszlóra, 1978-tól rendszeresen kiállított. (1993: Hajdú-Bihar megyei Őszi Tárlat, különdíj; 1998: a debreceni Tavasz Tárlat díjazottja.) 1976–83 között a Mata János Képzőművészeti Egyesület, az 1994-es alapítástól a Szoboszlói Műhely tagja volt. 1996-ban költözött a szoboszlói műemléklakásba, ahol 2008-ban bekövetkezett haláláig élt és alkotott.

A KIÁLLÍTÁS MÁJUS 5-ÉIG LÁTHATÓ; A DEBRECENI BELVÁROSI GALÉRIÁBAN ÁPRILIS 19-ÉN BESZÉLGETÉST SZERVEZNEK RÁ CZ GYÖRGY MŰVÉSZETÉRŐL.

A NÉZŐ • PONT TÁMOGATÓI ÉS ELŐFIZETŐI

BODÓ ISTVÁN és felesége – Debrecen
CEZE ÚT- ÉS MÉLYÉPÍTŐ KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT. –
Debrecen – CZENTYE JÁNOS
DEBRECENI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
KAPITÁLIS KFT. – Debrecen
MÁTÉ LÁSZLÓ – Debrecen
FORMULA HOLDING KFT. – SÁNTHA ANTAL – Hajdúböszörmény
KÁDÁR NAGY LAJOS – Ebes
SZABÓNÉ PAPP IBOLYA – Szekszárd
SER–MÜLLER KFT. – SERFŐZŐ ATTILA – Debrecen, Hajdúböszörmény
DR. SZELEKOVSKY SÁNDOR és családja – Mályinka
TIT STÚDIÓ EGYESÜLET – Budapest

www.tit.hu

BAKONSZEG

Fenyvesvölgyiné
Tóth Mária Zsuzsanna

BERETTYÓÚJFALU

Berettyó Kulturális Egyesület
Bihari Múzeum
és Sinka István Városi Könyvtár

BÁRÁND

dr. Palástiné Deli Elvira
Berdéné Hákli Annamária

BUDAPEST

dr. Bolvári-Takács Gábor, Honvéd Együttes Nkft., Magyar Táncművészeti Egyetem,
dr. Koncz Gábor, Nagy Gábor Miklós, Palásthy Lajos, Szabó Magda Szellemi Örökségéért
Alapítvány, dr. Szurmainé Silkó Mária, TIT Stúdió Egyesület, Vasné dr. Tóth Kornélia

DEBRECEN

Bényi Árpádné, Bereczki Gizella, Bodó István, Teodóra Both, Czentye János, Debreceni
Egyetem Közművelődési Titkárság, Erdélyi Márta, Hegyi Rezsóné, Holló Lászlóné, dr. Juha
Enikő, Juha Richárd, Kiss József és felesége, Koncz Tibor (Cívus Art Képzőművészeti), Kós
Károly Művészeti Középiskola, Korompai Balázs és Korompainé Mocsnik Marianna, Kovács
István (Egri Borozó Borbarát Bár Galéria), dr. Kövér József, dr. Krénné Cserép Zsuzsanna,
Kubinyi Sándorné, dr. Kurucz Márta, Magyar népművészeti Ember Mária, Májér István, Maksai
János és családja, Máté László, dr. Matolcsi Lajos, dr. Nagy Attila és felesége (Uro Path Bt.),
Nagy Krisztina és Vass János, Nuridsány Éva, dr. Ötvös László és családja, dr. Papp Gyula,
Piskóty Teréz, Rácz János és felesége, Sass Bálintné, Seprényi Ádám, dr. Takács Erzsébet
Ildikó, Szabó András, dr. Tar Károly és T. Szoboszlai Katalin, Rózsa János és R. Poncez
Mária, Tamás-Kis Andrásné, Tímár Tamás (TT Play Kft.), Turcsányi Béla, prof. em. Ujváry
Zoltán, Vargáné Szabadka Tünde, Várkonyi Zsolt, dr. Virágh Mária.

DERECSKE Koncz Sándor és családja	KESZTHELY Dr. Sólyom Sándor
EBES Kádár Nagy Lajos	KOMÁROM Orbán Irén és családja
EGER Dr. Ködöböcz Gábor Szíki Károly	KONYÁR Szőnyi Sándor és felesége
ÉGERSZÖG Tóth György	MÁLYINKA Dr. Szelekovszky Sándor és családja
ÉRD Skornyák Ferencné Turner Zsuzsanna	MÁTÉSZALKA Szatmári Múzeum dr. Cservényák László
FELSŐSZOLCA Dr. Bobula Zsuzsanna	MISKOLC Máger Ágnes Varga József
GÖMÖRSZŐLŐS É. Kovács László Gömör szőlős Község Önkormányzata Tompa Mihály Gömöri Kulturális Egyesület	MOHÁCS Imolay dr. Lenkey István Hegyibeszédések Baráti Társasága
GYULA Póka György	MONOR Koday László
HAJDÚBÖSZÖRMÉNY Hajdúböszörmény Város Önkormányzata Kiss Attila polgármester Illyés András Molnár Pál Pál Nagy Balázsné Sántha Antal (Formula Holding Kft.) Szabadhajdú Közművelődési Média és Rendezvényszervező Nkft. Takács László (Hajdúböszörményi Művészeti Megálló Galéria) Tarczy Péter	NAGYRÁBÉ Balogh Gyula
HAJDÚDOROG Görög Demeter Művelődési Ház	NYÍREGYHÁZA Csordásné Szikora Erzsébet
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY Hézsó Ferenc és felesége	PANNONHALMA Gaál András és felesége
	SZEKSZÁRD Illyés Gyula Megyei Könyvtár Szabóné Papp Ibolya
	TISZADADA Boncsér Árpád
	VAJA Magyar Nemzeti Múzeum Vay Ádám Muzeális Gyűjteménye Molnár Sándor

TARTALOM

ARANY JÁNOS 200

Rigónyi árnyék (<i>In honorem Arany János – vers</i>)	119
A „szemérmes” Arany János”	120
A városról (<i>Guillevicnek – versek</i>)	126

MARGÓ ÉS VENDÉGSÉG

Az „Ajándék” – Pálffy Julianna novellája	128
Gerezdjeire hullik szét – Nagy Gábor Miklós írása	135
A fény felé – Szigeti Jenő versei	136
Érintő erő – Ötvös László versei	141
Látogass meg, Istenem – Zimányi Alajos versei	143
Szikora Zsó haikui	147
Mindennapok legendái – Gulyás Miklós Csaba versei	148
Valahol megtalálász – Lövei Sándor versei	152
Fodor Ákos (1945–2015) emlékezete	153
In memoriam Fodor Ákos – Tóth György fotográfiai és emlékezése	156
Madár János versei	159
Depresszió – Fodor Menta tárcája	161
Folyóiratszemle: <i>Kisgrafika; Agria; Lupé; Zempléni Múza</i>	166
A Magyar Írószövetség könyvbemutatói	167
„Áldassál, emberi verejték” – Kaiser László kisportréi	169
Bottal a fővenyre – Szokolay Zoltán versei	170
Vitéz Kata Borbála versei	172

TORONYNAPLÓ	174
-------------------	-----

„5+1” – Baráth Pál és tanítványai (<i>kiállítás</i>)	178
Vencsellei István életműdíja	183
Modern „paraszteposzi” képelbeszélések (<i>Harangozó Miklós emlékkiállítása Vaján</i>)	186

KÉPES KULTURÁLIS ÉS MŰVÉSZETI HÍREK

Csudaszép képek; Gulág 800 ezer; Uzonyi Ferenc a Párizsi Szalonban; Holló László-emlékkiállítás; Boncsér Árpád Holló László-díjas; XXVI. Debreceni Tavaszi Tárlat; Értékmentés 400 éve; Emberi sorsok Debrecenben 1956 tükrében; „A haza minden előtt!”; Sárkányhegedű; Angyali üdvözlét; „Az én színeim” – Makai Imre tárlata; Fülöp Sándor állandó kiállítása; 200 éve született Sillye Gábor; XX. századi üzenet; a Méliusz Benedek Könyvtár és a Debreceni Egyetem Közművelődési Titkársága programjaiból	192
--	-----